

RAYMVNDI LVLLII
TRACTATVS
BREVIS ET ERUDITVS,

De
CONSERVATIONE VITÆ:

Item

LIBER SECRETORVM SEU
QVINTÆ ESSENTIÆ: QUI DOCTRI-
nam eius extractionis, & applicationis ad corpus hu-
manum, & ad opera mirabilia totius artis medicæ
facienda, nec non ad metallorum transmutationem
instituit: estque speculum & imago omnium
librorum super his tractan-
tium.

Nunc primum in lucem editus.

ARGENTORATI.
Impensis LAZARI ZETZNERI.
M. DC. XVI.

AD LECTOREM
Candidum.

Naturâ ita comparatum est, Lector benevole, ut ludicra & impia percupidè amplectamur, summisq; laudibus efferamus: Vera autem Dei quæ bonitate & clementiâ nobis revelata, aut negligamus, aut non rarò eludamus: Ita editionis libelli huius novæ, censores haud similes nos habituros esse minimè ambigo. Nam (ut alias artes omittam) in medicina non desunt, qui ornamentis artis, fundamentis planè neglectis, inhiant. Ideoque illis nil, nisi ex intima philosophia depromptum ac elaboratum, elegantiaque verborum & sententiarum adornatum probari solet. Alii cum modum agendi rationalem, certis indicationibus, & ad morbum, tam quæ scopum, & ad multa alia, tanquam circumstantias morbi quàm certissimè directum, ne tantillum quidem cognoverint, multò minus exercere consueverint, vanis disputationibus modò horum, modò illorum practicatorum confundi, ac tempus consumere gaudent. Alios etiam fœda quidvis calumniandi, & in partem detorquendi pessimam libido tenet, licentiaq; agit: quorum

): (z notas

notas in editione huius tractatus, haudquaquam effugiemus, nisi communemalum derectantes, fortunam expetamus singularem. His omnibus, ut rarioribus, & extra communem q. sortem positis, ista nec unum magno esse possunt, nec scripta sunt, nec eduntur. Mediocri verò qui ingenio, & moderatione mentis præditi sunt, quibus solis prodesse hoc modo cupimus, eos obnixè rogamus, ut quæ æquanimitate & favore, cæteros auctoris huius celeberrimi, artisq; medicæ & chemicæ experientissimi, in lucem emissos exceperunt libros, iisdem hunc quoque tractatum, & secretorum seu quintæ essentiæ libellum, prosequantur. Neq; verò à nostro hæc proficiuntur consilio, cum monitores, hortatores, chemicæque artis amantes habuerimus complures, quibus in edendo hoc tractatu morem gerere nos omninò decebat. Fateor quidem & ingenuè fateor, si structuram verborum, elegantiamque sententiarum & phrasum spectes, quod multa obtrusa, intricata, ac intellectu difficilia reperturus sis: quæ tamen neque nostræ negligentiae imputanda, neq; Typographorum culpæ adscribenda sunt: Cum ex codice manuscripto admodum vetusto, lectuq; difficilimo hic tractatus

tus sumptus, & ita prælo subiectus sit, quod exemplar etiam originale, quantum fieri potuit, imitati sumus. Si quid tamen erroris relictum est, eruditi, & in hac arte clari, emendabunt candidè. Nihilominus tamen (hoc non considerato) hæc secretorum maximorum scientia intelligentibus, & in hac arte sudantibus gratissima & iucundissima erit: Cum non solum typis nunquam prodierit, verum etiam liberali ingenio digna, & ad conservandam vitam omninò necessaria, atque fructuosa inventa sit. Dividitur autem hic tractatus in tres partes principales: in prima agitur, quomodo juvenis à senectute conservetur: & vicissim senex ad juventutem reducatur. Secunda doctrinam extractionis quintæ essentiæ instituit: Tertia verò eiusdem practicam, & applicationem ad corpus humanum ad oculum demonstrat. Interim lector benigne hæc boni consule, nec ob ea, quæ mendosa inveneris, animo sis minus æquo. Vale. ac rectè judica.

Datum 10. Calend. Februarij.

Anno 1616.

ELENCHUS EORUM QUÆ HOC
in libello continentur.

I.

TRACTATUS de Conservatione vite.

1. Capitulum de ijs tractat, quæ generant bonum humorem, & laudabilem sanguinem.
2. De innovatione & confortatione cutis.
3. De renovatione pilorum.
4. De refectiōe & hilaritate animæ.

II.

Libri primi Secretorum prior pars per 5. capita generalem doctrinam extrahendi & applicationis quintæ essentiæ proponit.

III.

Posterior pars libri primi docet per 45. Canones specialem modum extrahendi 5. essentiā à plantis, metallis, &c.

1. Canon, Regulat intellectum in hac operatione.
2. Docet, quomodo 5. essentiā ab Artista cognosci possit.
3. Quomodo Mercurius vegetabilis sine magnis expensis haberi queat.
4. Forma extrahendi quintam essentiā ab omnibus plantis, fructibus, radicibus, carnibus, ovīs & sanguine.
5. Docet extrahere 4. elementa ab omnibus rebus.
6. Agit de calcinatione metallorum.
7. Docet applicare 5. essentiā.
8. Indicat, quæ res sint calidæ in 1. gradu simpliciter.
9. De Calidis in 2. gradu.
10. De calidis in 3. gradu.

11. De calidis in 4. gradu.

12. De rebus Humidis in 1. gradu.

13. De humidis in 2. gradu.

14. De humidis in 3. gradu.

15. De humidis in 4. gradu.

16. De Frigidis in 1. gradu.

17. De frigidis in 2. gradu.

18. De frigidis in 3. gradu.

19. De frigidis in 4. gradu.

20. De rebus Siccis in 1. gradu.

21. De siccis in 2. gradu.

22. De siccis in 3. gradu.

23. De siccis in 4. gradu.

24. Discrimen atque comparatio harum qualitatū omnium.

25. De rebus attractivis.

26. De purgantibus humores peccantes.

27. De stringentibus ventrem & sanguinem.

28. De rebus Indurativis.

29. De Mollificativis.

30. De Maturantibus apostemata.

31. De Corrosivis & carnis reparativis.

32. De conglutinativis & vulnorum mundificativis.

33. De Aperitivis.

34. De mundificativis.

35. De Attenuantibus & dissolventibus.

36. De dividantibus & incidentibus.

37. De Diaphoreticis.

38. De Repercussivis.

39. De scientiis rerum quæ obdormire faciunt.

40. De Mortificativis.

41. De Confortantibus.

42. De repugnantibus veneno.
 43. Quomodo haberi possit quinta essentia ex miner.
 44. Regior explicatio precedentis canonis.
 45. De confectione lapidum preciosorum.

IV.

Secundus liber seu secunda distinctio declarat, qualiter omnes quinte essentie applicari debeant ad corpus humanum, idq; per 18. Canones.

1. Canon docet, quomodo incommoda senii evitentur, & juvenus pristina restitueretur.
2. De suscitatione mortuorum.
3. De cura leproforum.
4. De cura Paralysis.
5. De cura consumptionis corporis.
6. De cura Demonicorum, Melancholicorum, &c.
7. De cura timorem habentium.
8. De cura veneno insectorum.
9. De cura contra humores insectos, pruriginis, &c.
10. De remedio spasmi, sive febris quartane.
11. De cura Tertiane.
12. De cura Quotidiane.
13. De cura continue febris.
14. De cura pestilentialium febrium.
15. De cura spasmi.
16. De administratione remediorum laxativorum, & de cura podagra, ac omnis generis gutta.
17. De Chirurgia.
18. Experimentum ad removendum cicatrices vulnorum sanatorum, aut aliorum signorum.

JESUS.

J E S U S.

INCIPIT LIBELLUS

RAYMONDI LVLLI DE CON-

uatione vite.

NTENDIMUS componere rem admirabilem, tactā ab Hippocrate, Galenio, & Avicenna, ac ab aliis præstantissimis medicis, & illud quidem occultum est in quibusdam libris antiquorum; videlicet, juvenem a senectute tardare, & senem quoquo modo ad juventutem reducere, & hoc fit per conservationem virtutum, & spirituum caloris in suo esse, & temperantiam, & ipsorum confortationem & duplicationem elementorum defectu. Nam quamdiu virtutes, & spiritus, & calor naturalis non debilitantur, nec pilicanescunt nec cutis corrugatur. Nam canicies, & cutis corrugatio accidunt ex debilitate caloris naturalis declinantis ad frigiditatem & siccitatem: & ita nutrimentum corrumpitur in membris, nam cibis pervenit ad quodlibet membrum, & dirigatur a calore illius membri naturaliter. Cum igitur debilitatur ille calor ab aliqua actione, corrumpitur ille cibus, tunc accidit corrugatio cutis, & canicies, ut apparet in senibus cum sint frigidi, & sicci. Sed hoc quandoque non accidit ex senectute, sed ex infirmitate, & tunc non dicitur canicies, sicut in morpheis,

& scabie, & tunc pili albescunt cum albedine cutis, siue cornu & causa est, quia est infirmitas in cute. Sed canities autem est propter debilitatem caloris naturalis, quæ exit a corpore, nam senectus in frigidat, & deficiat corpus: & etiam hæc senectus accidit, & debilitatur quæ duobus modis, sed ex longo cursu naturæ, & hoc dicitur esse cum tempore, licet multum per sapientiam possit tardari: Altera ex curis & necessitatibus, & curis passivis, & hæc est ante tempus, & hæc potest ex toto auferri, & qualiter aufertur, & retar detur, dicam inferius. Et quia frigiditas & siccitas dominantur in corpore senis naturaliter, ideo eorum sanguis est paucus, & virtus debilis, & calor diminutus & debilis in digerendo cibum. Quapropter aggregatur in corporibus eorum humiditates multe, & humores crudi, & ideo debilitantur spiritus, & dominantur in eis debilitas naturalis naturaliter, quia corpora eorum sunt frigidiora, & sicciora quam antea fuerunt, & cum frigida & sicca sint, indigent ijs quæ calefaciunt, & humectant calefactione & humectatione æquali ex cibis & potibus & medicinis convenientibus, & tactu, & cum cum sint diminuti sanguine, indigent eo, quod augment illum ex cibis & potibus & bonitate digestionis & exercitio, & gaudio, & hæc species sunt multe, sicut aspectus rerum bonarum ut coloris boni ludis acorum & alex, vasa preciosa, & ea quæ faciunt ridere, & letari, & reliqua quæ sunt his similia, suffumigationes bonæ, & odores delectabiles: & cum virtutes corporis sint debiles, indigent eis quæ confortant ex cibis & potibus, & speciebus exercitii, & medicinis habentibus hanc

hanc nobilem proprietatem, & humores crudi aggregati in eis, indigent eis quæ extenuent & deficiant humiditates superfluas, & digerant humores crudos & syncerent corpus ex medicinis nobilis animalis & plantæ. Sed unum istorum facit planta, & animalis facit duo, cum sit cutis corrugata, & inveterata, & indiget eis quæ renouent eam, & induant eam pulchritudinem puerilem mundam, & rubeam. Et hoc fit duobus modis, scilicet per extensionem cutis, & per purificationem sanguinis, & per mundificationem eius detergitur cutis, quando detergitur ab ea: illud quidem est mortuum terfione subtili, & subtrahitur cutis cum fricatione levi, & hoc faciunt lenimenta, & ablutiones &c. sicut oleum tartari præparati, jus radices figilli virginis præparatum & succus aliarum herbarum præparatus, sicut draganti, viticellæ, &c. & unguentum argenti, & aquæ radices levisnici, & aquæ ordei, hæc omnia albificant, & mundificant, & humectant faciem, sed non detergitur; mundificatur, & purificatur sanguis multis modis: unus est per cibaria generantia bonum sanguinem; sicut unum subtile, & odoriferum, & cibaria laudabilem humorem generantia; sicut sunt ea, quæ perfecte coquantur, ut facilius & melius digerantur; quoniam in digestionem est radix boni sanguinis generativa. Alius modus est per assumptionem rerum purificantium, & mundificantium sanguinem; sicut mirabolani conditi, perle, succus fumiterræ, canio-ræ, & sicut assumptio illarum rerum quæ humorem superfluum purgant, & quando sunt pili cani indigent si possibile esset, ut caderent, & loco eorum re-

nascerentur nigri. Deinde prohibere ne canisferent,
 & omnes istas res inferius explanabimus explanatio-
 ne perfecta cum Dei adiutorio, sed in primis ponam
 omnia, ex quibus senectus provenit, & omnia hæc ad
 senectutem hominem accelerant, & festinant, & o-
 mnia quæ juventutem retinent, vel juvenem retinēt
 in juventute, & senem faciunt ad juventutem redi-
 re. Sed incommoditas senectutis contingit ex debili-
 tate caloris naturalis duobus modis: uno scilicet ex
 naturali cursu naturæ debilitatæ: Alio ex accidenti-
 bus & pessimis curis. Sed accidentia & curæ pessimæ
 sunt multæ, ex quibus calor naturalis debilitatur, sic-
 ut sunt ea, quæ minuunt spiritus, & virtutes, & sub-
 ita evacuatio humoris & exitus nimius & phleboto-
 mia nimia: quod si acciderit, cum cibis & potibus
 nutrientibus bene subveniendum est, ut jus gallina-
 rum & gallinæ, & hœdi, & perdicis, fassiani, & cum
 longo somno, & quiete, & taciturnitate, & cum re-
 bus odoriferis, & confortantibus visum, & auditu:
 & ut non videat neque audiat, quod ei displiceat, &
 intrat in molli lecto, & non quod coitus nimius mo-
 vet materiam ad exteriora, & excitat vaporem cali-
 dum putridum venientem ad superficiem cutis, &
 ita facient ante tempus corrugari cutem, sed lepro-
 sis & paratis ad lepram, & scabiosis omnino vitan-
 dus est: calor enim naturalis ex hoc deficit & cibus
 secundum quod oportet non digeritur. Utrum ta-
 men mulieres contra debent coire? nec hoc repu-
 gnat: ex phlebotomia nimia accidit nimia senectus,
 hydropisis, destructio virtutis stomachi, epatis &
 cordis debilitas ex negligētia eius qui ea indiget ac-
 cidunt

cidunt & graditudines multæ, scilicet apoplexia, paralyfis,
 lepra, scabies, varioli, & morbilli, tynocus, emo-
 thoyea, &c. etiam sunt illa quæ festinant, & prope-
 rant senectutem, sicut ea quæ generant phlegma
 putridum, indigestum, & aqueum, quod opilat,
 & non permittit calorem naturalem per membra
 rigere, sicut sunt hæc huiusmodi generantes sc. fru-
 ctus, pisces, olera, lac, triticum coctum, pultes, & po-
 tus, aquæ pluviz, & tangere ea quæ sunt frigida, sic-
 ut sunt camphora, aqua rosacea, & his similia. Sed cū
 dicitur fructus, intelligitur de recentibus, nam in il-
 lis est humiditas corruptibilis, ex qua humor aquo-
 sus generatur & phlegmaticus: qui corrumpitur in
 membris, & generat caniciem, & cutis corrugatio-
 nem, & phlegma corruptum, sed pisces opitulatur,
 & phlegma corruptum generant, & in omnibus cō-
 plexionibus sunt mali, sed marini minus & ij, qui ge-
 nerantur in aquis currentibus, & fluminibus petro-
 sis: olera corrumpuntur in stomacho, & phlegma
 generant putridum, lac, & triticum coctum, & pi-
 sces, & pultes, similiter & potus aquæ plurimæ: o-
 mnia hæc putridum generant humorem. Sed tange-
 re res frigidas facit augere putredinem sub cute, sed
 calidæ res consumunt, sicut est oleum nitri vegetis.
 Hæc omnia prædicta augmentant putrefactionem,
 sed quæ obviant putrefactioni sunt hæc: Poma gra-
 nata: Aurum: Perla: succus crudus fumiterre: Mi-
 rabolani conditi: Ypericon: & serum præcipue ca-
 prinum, & si acciderit quod generatum fuerit phle-
 gma corruptum in corpore subveniendum est cum
 his quæ purgant phlegma putridum, & melanco-

liam, & convertit hominem de mala complexionem ad bonam, & facit ei acquirere bonam juventutem: purgatio huius rei est ut sumatur vomitus post cibi saturitatem, ut alibi dicitur, & similiter subvenendum est cum his quæ consumunt ut dyanthos: quod consumit phlegma & melancholiam cerebri, & canos retardat, & sensum corroborat, & dyacameron quod digestionem confortat, & phlegmaticas humiditates & superfluitates consumit ubicunque sint in corpore, & zinziber: quod consumit humiditatem generatam ex piscibus, & fructibus & chebuli conditi propriè consumunt, & desiccant phlegmaticas superfluitates, & ipsum confortant, & sanguinem clarificant, & valent melancholicis: & si quolibet die sumatur, conservant juventutem, & faciunt utentem eis redire ad adolescentiam, & retardare caniciem: Primum medicamentum & prima cura huius rei est evacuatio humoris phlegmatici in omni homine cum vomitu sumpto, post cibi saturitatem, ut semel in unoquoque mense, & incrumata purgantia humorem talem, & talis saturatio debet fieri cum appetitus abest, & hoc de mane cum rebus acutis & contrariis stomacho, sicut cepæ. Nam cibus, qui avidè recipitur incorporatur, & non de facili per vomitum emittitur, & vomitus proprius est ut ponatur 3. 3. i. ellebori albi Mercurii 4. 3. 3. vini per noctem, & mane coletur & propinatur patienti ut supr. Sequenti autem mane fiat ei tale incruma. Recipiatur succus mercurialis ebuli & sambuci foliorum æqualiter & parum bulliat & coletur, ac cum modico salis & olei uniat, & hoc est secretum. Et ista duo

duo genera medicaminum dicantur propria, ad hoc tamen non est negligendum, quoniam purgetur antequam per inferiora evacuetur cum re quæ purgat phlegma, & melancholiam. Nam melancholia reddit hominem tristem, & tristitia properat hominem ad senectutem, & proprium medicamen contra hoc est elleborus niger præparatus secundum hoc quod scripsi in capitulo de præparationibus medicinarum laxativarum: & ipso usus fui in vita mea de proprietate cuius est, quod ipse mutat hominem de sua complexionem mala, & facit ipsum acquirere bonam complexionem juvenilem, & in præparatione est totum secretum, quod occultaverunt illud scientes.

Diximus de iis quæ purgant, nunc dicamus de his quæ consumunt & consumentes supra dictum humorem, & humida complexionem sunt res multæ, sicut sunt electuaria calida, digestionem confortantia, & plures specierum calidarum, ut Cariophylli, lignum aloes, mastix: chalanga: nucis moscata: aurum: cubebæ: zinziber, &c. Sed melius est si virtus harum specierum sive rerum solvatur in vino, & illud sumatur, nam incorporabitur & transcendet latius per omnia membra, & desiccabit humiditatem phlegmaticam in omnibus membris, ex qua homo senescit, multæ ægritudines accidunt: & proprium medicamen huius rei est Dyacameron, quia consumit phlegmaticas humiditates, ubicunque sint in corpore, & melancholicas, & digestionem confortat, & sanguinem reparat, sed calidisthiccis complexionibus, & iis quæ habent calidissimum epar, cariophylli, vinum granorum, malorum granatorum, perlæ, aurum, cube-

lre rose muscus, & spicæ nardi, & parum eximii li-
 quoricis, & croci parum: & si ex his fiat pulvis, &
 eis utatur quis in cibo, consumunt phlegma putri-
 dum & indigestum, & confortant omnia membra,
 & totum corpus, nec offendit calidas complexio-
 nes, & subvenit defectui stomachi: valet etiam in hoc
 trisera saracena, verum tamen dixerunt quidam,
 quod non solum ex phlegmate putrefacto cani per-
 veniunt, sed ex cholera putrefacta: quia omnis pu-
 trefactio debilitat calorem naturalem, & quando
 calor naturalis debilitatur, corrumpitur cibus in
 membro, & tunc accidit, corrugatio recedit: & ego
 hoc totum credo, sed res quæ propriè putredinem
 ex cholera depellit, est aurum præparatum, & valet
 leprosis de causa calida, & vinum malorum granato-
 rum quocunque modo sumatur, sive in syrupo, sive
 in pulmento, quod romania dicitur, sive simpliciter:
 virtutem habet extenuandi humores, & eos cum
 vomitu ejiciendi, calorem epatis extinguendi, & mē-
 bra confortandi, & cor, & os stomachi, & valet car-
 diacis, sed propriè res tam in calida, quam in frigida
 complexionibus sunt chebuli conditi, nam ipsi confor-
 tant, & superfluum humiditatem eius desiccant, &
 eunt sunt frigidi, & sunt utiles melancolicis, & san-
 guinem clarificant, nec est aliqua res in hoc mundo,
 quæ loco eius stare possit, & si qualibet die sumatur
 unius scyatus, consumit phlegma, & tardat caniciem,
 & conservat juventutem, & facit ipsum redire ad
 adolescentiam, si assidue eorum comestio. Sed
 hoc non faciunt per viam purgationis, neque per viam
 consumptionis, sed qualiter hoc fit in suo capitulo
 dice-

dicemus, & fumigationes congruo tempore, sicut
 suffumigatio, quæ fit tempore calido, vel frigido ex
 confectioe facta de canfora, sandalo albo, & parum
 ligni aloes cum aqua roseacea confecti. Nam istæ suf-
 fumigationes aperiunt opilationes cerebri, & quæque
 sensus corroborant, & tardare faciunt caniciem, &
 faciem clarificant, & superfluum humiditatem cere-
 bri consumunt, & humiditatem subcutaneam desic-
 cant & consumunt, ex qua cutis corrugatur, & sene-
 scit. Et hoc operatur: quia totum humorem subcu-
 taneum ad superficiem trahit, deinde siccatur, postea
 utatur balneis temperatis, & sine sudore, & mundat
 cutem à sorde congregata, & per os aperit, & humi-
 ditatem superfluum desiccatur. Et similiter quædam
 confectioes sunt communes in utraq; complexio-
 ne, sicut electuarium regum: quod dicitur medicina
 annalis, quæ anno integro consumi debet: Trisera
 facta ex mirabolanis & confectio quæ fit ex scoria
 ferri, sed melius si esset ibi aurum, & aliæ res multæ,
 quæ in libris sapientum continentur: sed aurum &
 perlæ in utraq; complexionibus consumunt humorem
 superfluum, sed si recipiatur pulvis harum speciei-
 ū præter aurum, & perlæ liqueritiæ, rosarum ad
 pondus omnium, & ponatur in vino, deinde compe-
 tenti modo, & hora convenienti sumatur, vinum
 incomparabiliter operabitur, omnem humiditatem
 superfluum totius corporis expellit, & desiccabit, &
 confortabit omnia membra interiora, & eade opila-
 bit perfectè: Nam deopilatio facit currere san-
 guinem, & spiritus per membra naturalem calorem
 vigere. Sed si corpus est opilatum, calor naturalis

non potest currere per membra, sed potius debilitatur, & sic non potest consumere superfluum humiditatem & putrefactionem, & ex eo proveniunt canis, & cutis corrugatio, & hoc modo sequitur senectus. Ergo cum rebus antedictis est succurrendum, quæ res epur, renes, vesicam ab omni forditie munda-bunt, quia virtus harum rerum soluta in vino non fatigat calorem naturalem, sicut si esset cum sua sub-stantia, nam pars terrestris impedit virtutem subri-lem quæ in speciebus est, & cum isto ingenio resol-vitur virtus specierum & herbarum à sua substan-tia, sive impedimento substantiæ. Sed si aliquo modo sit resolvitur & consumitur pars eius, & virtus de-perditur, & destruitur, sicut in decoctionibus syru-porum, & pulveribus, & aliis electuariis. Et quod hæc opinio sit vera, patet in elleboro albo, de cuius natura est provocare, & si per diem naturalem stet in vino, virtus eius vomitica tota resolveretur in vino, & illud operabitur quid substantia, & virtus resoluta fecisset. Et hic modus curationis est præcellior o-mnibus aliis, & ego pluries expertus sum ista, sed an-liqui medici occultaverunt hoc sublime opus me-dicinarum, & evacuarunt omnes li-bros artis ab hac inten-tione.

DE IIS

DE IIS QUÆ GENERANT BO-
num humorem & laudabilem sangui-
nem & spissum.

CAP. I.

Quicumque retardare vult senectutem, & con-servare sanitatem, studeat tota intentione sua in rebus generantibus, & clarificantibus laudabilem sanguinem, & spissum, & alios humores, quia dicit Avicenna capitulo de canicie. Retardatur canicies dum sanguis permanet spissus, pinguis, calidus, visco-sus, & tunc capilli sunt nigri: Quando autem sanguis ad aquositatem tendere incipit, declinantur capilli ad caniciem. Sed res generantes bonum sanguinem sunt istæ: Vinum subtile, odoriferum, carnes hœ-dorum, vitulorum castratorum, perdicum, phasianorum, pullorum, parvarum avium, boraginis, spinachia, & ea quæ coopertè coquantur sine aqua, ut pistilli, & assata absque jure, & utatur iis qui sanguinem muni-dificant, sicut est absynthium: Trifera Sarracena, Mirabolani conditi, & succus fumiterreæ, & aurum, & perlæ, & studeat medicus, & hæc omnia sint in quantitate digestionis. Et quia in digestionem est tota radix huius intentionis, nam ex digestionem corrup-tur sanguis, & humores impuri generantur. Nam cibaria quæ de sui natura generant bonos humores si bene non digerantur, generabuntur boni vel non o-minino mali. Ergo tota radix est in digestionem: sed bon digestio celebrabitur, quando observaverimus ea, quæ dicta sunt in regimine sanitatis, & hoc est in motu, & quiete, cibo, & potu. Nec non in su-

in fluxu et refluxu expulsiōe mensuram observare rerum, quæ in ea parte dicuntur ut observentur dictum est, quia in digestione est radix. Nam virtus digestiva operatur in tribus locis in corpore humano. scilicet in stomacho, epate & membris: & non ipsa virtus, sed aliæ virtutes, scilicet appetitiva, retentiva, & expulsiua, sed quamvis dicantur esse plures virtutes, una tamen sola est. Unde Joannes Deinasceus dixit, virtus, siue virtutes varia nomina habentes, una, & eadem substantia est secundum diversa officia in diversis membris, diversis vocabulis nuncupantur. Sed non omnis res confortans primam digestionem confortat secundam & tertiam. Et non distinguuntur à sapientibus, vel raro quæ sunt res confortantes primam digestionem, & quæ secundam: sed indifferenter loquuntur de re confortante digestivam virtutem, sed difficilius confortatur virtus digestiva, quàm alia, & ex eius errore difficiles in curatione nascuntur ægitudines, sicut est lepra, morpheæ, scabies, serpigio, & aliæ ægitudines subcutariz, & prurigines, & canities, & cutis corrugatio ante tempus. Quæ omnia accidunt ex cibo corrupto in membris, quia ad quodlibet membrum pervenit cibus, & ille cibus digeritur à calore naturali: qui est in quolibet membro: Cum ergo debilitatur iste calor, & illa virtus, corrumpitur ille cibus in stomacho, & membris subsequentibus inferioribus, & ideo accidit tunc illis membris opilatio aut infirmitas. Et nos non invenimus rem quæ errorem tertiæ digestionis removeat de proprietate, & etiam secundæ. Sed assiduatio commestionis carniū viperarum preparatarum, secundum

dum quod dicam in eius capitulo, non solum hoc facit, sed omnes ægitudines provenientes ex tali errore curat, & unctiones, quæ de proprietate confortant vim digestivam tertiam, sicut est unguentum quod fit de succo capsiz, chelidoniz, celaminti, apij, draganti, & centrum galli, & pinguedine porci, & aloë: & etiam unctiones quæ de proprietate confortant digestivam virtutem tertiam, sicut est succus radicis lappacii acuti: qui de proprietate facit hoc, sed prima digestio à multis rebus confortatur, secunda à paucis, tertia à paucissimis.

DE INNOVATIONE, ET CONFORTATIONE CUTIS & VIRTUTUM CUTIS AB INNOVATIONE.

CAP. II.

EX assiduitate commestionis serpentum jam cutis confortatur & excoriatur & innovatur ex potatione auri purissimi, si quidem recipiatur in potu, & non solum hoc facit, sed alopeciam, & Tiriam curat & remutat corpus humanum, & sincerat & innovat ipsum ut alibi dicam. Sed viperæ nisi præparentur ut expedit, non valent: nam caro earum præparata confortat virtutes ex proprietate, sed virtus aliarum rerum, & herbarum variatur secundum diversitatem locorum: Est ergo medicina regis quæ supradictum miraculum facit, quæ à quatuor non corrumpitur elementis, & est humanæ complexionis conveniens, nec calefacit, nec infrigidat, nec desiccatur,

ficat, nehumectat, imò est temperata tempera-
 mento excedens omnem rem huius mundi in tem-
 perantiâ & perennitate, quia temperata est in qua-
 ro gradu, & quatuor habet gradus cuiuslibet quan-
 titatis, nec est aliqua res, quæ huic rei assimiletur,
 nec loco eius stare possit, habet .n. potestatem subve-
 niendi defectibus stomachi, & timorosos facit au-
 daces, cardiacos confortat, & curat melancoliam, a-
 lopeciam, atque tiriâ, & calorem naturalem tem-
 perat, & virtus eius in sua manifestatur substantia,
 quia in eo est claritas, ideo clarificat: in eo est puri-
 tas, ideo purificat: in eo est magna temperantia, ideo
 multum temperat utentem eo, cuius temperamen-
 tû transit super omne temperamentum medicinale,
 quare omni quâocumq; mortifero veneno mûdi re-
 sistit: In eo est perennitas, ideo conservat corpus
 humanû: in eo est assimilatio humanæ cõplexionis;
 ideo facit ad corpus humanum omne bonum, sed in
 eius præparatione est totum secretum, quod philo-
 sophi totis viribus occultaverunt: & est ut de illo au-
 ro quod est de 24. caracterum accipias, & ipsum
 comburas in furno combustionis, deinde lava benè
 & tere, donec fit pulvis ut athomi volantes in radiis
 solis, deinde solve in aquam, & congela, & solve cum
 re, quæ ipsum solvit, & post per se solve absque re a-
 liqua in vase: quod sit in alio vase, & pone sub fimo
 calido. Hæc aqua utere, ut scis, & certè scias quod
 certè renovat spiritum vitæ, & sanguinem & cu-
 tem, & inducit pulchritudinem juvenilē, & purifi-
 cationē & rubedinē, & abstergit intus, & extra abs-
 tersione loci, reddens cutem subtiliorem, & de-
 tergat

tergit ab ea illud, quod est mortuum decorticatione
 subuli. Et hæc de ista mirabili re dicta suffi-
 ciunt.

DE RENOVATIONE PILORUM,

*ut cani cadant, & nigri loco eorum
 renascantur.*

CAP. III.

Dicitur in libris antiquorum quod est quædam
 planta quæ dicitur Soaris, & est similis Majora-
 riæ, cuius folia sunt cœlestini coloris, similia foliis
 viticellæ, hæc autem egreditur à terra foliis nuda;
 & per unumquemque diem lunarem folium ei na-
 scitur, transactis his diebus auferuntur, & remanet
 nuda ut prius exivit. Et hæc herba nascitur in mon-
 tibus, in ripis fluviorum, sed habet folia rotunda ut
 denarius, & lignum eius est rubeum, & flores citri-
 ni, & odor, ut muscus, & habet lac croco simile. Et
 dicitur, quicumque acceperit de hac planta ad pon-
 dus unius lentis, & tantundem vini ter in tribus die-
 bus pili eius cani cadent, & loco eorum renascen-
 tur nigri. Et si de illo cum lacte vaccæ per tres dies
 modicum acceperit, homo rejuvenescet. Postea di-
 cunt aliqui sapientes, quod si quis portaverit drag-
 mâtû rubeû, albalaki pondus 3. i. removebuntur cani, &
 venient pili nigri juveni. Insuper in libro animalium
 Aristot. quod ablutio ex aqua vel oleo auri facit re-
 tardare caniciem. Canicies alia naturalis, alia
 non

tionis naturalis: Naturalis incipit ab extremitatibus capillorum, quia calor naturalis propter debilitatem prius illas partes dimittit, Innaturalis vero incipit in radicibus capillorum.

DE REFLECTIONE, ET HILARITATE ANIMÆ.

CAP. IV.

Hilaris animus, & resecta vigorem viribus tribuit, & naturam excitat, & in omnibus adjuvat actionibus, confortat, & gaudere facit, retinet iuventutem, conservat sanitatem, & clarificat sanguinem, & facit ipsum in venis currere, morbum expellit, & crissim accelerat. Sed anima reficitur & delectatur duobus modis: uno ex eius accidentibus, alio modo ex virtute medicinarum. Ex accidentibus eius, unus est vestimentorum indui varietate ornatorum, pulcherrime ornamenta, & huiusmodi cum quibus anima delectatur & confortatur virtus splendoris vite, & ex musicorum instrumentorum dulciter resonantium, & suavissimæ cantilenæ auditu, libros delectabiles audire & legere, & loquelam delectabilem intelligere, pulchras facies, & res alias delectabiles aspicere, sicut aspectus coeli stellati, & aquæ claræ, sedere cum mulieribus iuenculis pulcherrimis decenter indutis, & cum eis delectari, cum amicis loqui de rebus generosis, victoriam consequi de inimicis suis, desideria complere, honorem consequi, gloriam, gaudium & lætitiā habere. Ex virtute autem medicinarum delectatur animus, videlicet bonis odoribus,

bus, suffumigationibus, unguentis odoriferis, temporibus congruis. Nam odor est cibus animæ, quia suffumigatio aperit clausuras cerebri, & quinque sensus corroborat, & tardare facit caniciem, & faciem clarificat, ex receptione quarundam medicinarum, sicut succus boraginis cum vino potatus, & similiter, perla, aurum, Mirobalani conditi, borago missa in vino potui data, lætitiā generat, cubebæ, azimum decompositum lætitiæ Galieni, diacameron, dyanthos: omnes istæ medicinæ hilarem animam, & resectam suis viribus tribuit. Sedes naturalis caloris est in corde, & quando excedit suos terminos, aut per calorem non temperatum, aut per frigiditatem, calor naturalis tunc diminuitur, & debilitatur, & sic homo senescit: Quæ autem minuunt calorem naturalem sunt hæc omnia, quæ generant phlegma putridum in stomacho, omnia quæ minuunt spiritus, & virtutes, omnia quæ tactu infrigidant, omnia quæ digestionem corrumpunt, omnis ægritudo corporis, omnis immunditia corporis, omnia accidentia animæ, ut ira, tristitia, furor, invidia: omnis factor, & aspectus malus, & quicquid faciunt accidentia non faciunt nisi mediante motu spiritus, & ex hoc calor naturalis distemperatur: Et illud quod convenit meliori formatum ex ijs est, quod cōtemperant omnia ista, multa alia diminuunt calorem naturalem, & debilitant ipsum, ex cuius debilitate pervenit senectus, & cutis corrugatio. Inquiramus ergo quæ retineant ipsum calorem naturalem cordis temperatum, ne suos excedat terminos: quia quam diu temperatus calor perseveraverit, sanitas conservabitur & iuventus.

Et hoc dixit Aristoteles Alexandro, cave tibi, o Alexander, & custodi hoc pretiosum præceptum omni custodia calorem serva: quia quamdiu calor naturalis temperatus perseveraverit humor aliquis mensuram suam non excedet, & ita sanus & incolumis omni tempore permanebis. Quatuor igitur sunt res quæ in hoc negotio potentissime operantur: quarum duæ sunt, quæ calefaciunt calefactione æquali, & humectant humectatione æquali. Aliæ verò duæ temperatæ sunt temperamento magno, excedente omne temperamentum, quia calefaciunt & humectant calefactione & humectatione æquali. Corpus verò sanum, & calorem eius naturalem declinantem ad frigiditatem & siccitatem reducit unumquæque eorum ad temperamentum: Quarum duarum rerum prima est vinum temperatæ complexionis sive sit novum, sive antiquum, cuius color sit non albus, neque rubeus, sed declinans ad claram citrinitatem, & substantia clara, lucida, odor eius suavis, sapor eius sit ad paucissimam amoenitatis dulcedinem, & non bene ponticum. Alia res est perla, quæ est temperata, ideo temperat calorem naturalem & ipsum confortat, & proprie valet cardiacæ, & tremori cordis, & timorosis: nam sanguinem cordis clarificat. Unde Aristoteles: vidi homines quosdam eliquasse gemmas: de quarum liquore corpora ab æ morfeæ ad plenum curata sunt: hæc duæ res confortant calorem naturalem, & debilitatum restaurant, & conservant ipsum ac regunt in suo temperamento, nec cursum temperatæ sue naturæ excedant. Aliæ verò duæ res sunt sol & minera & calor naturalis sani hominis bo-

næ complexionis: Et istæ duæ res temperatæ excedunt omne temperamentum. Sed calor naturalis hominis est temperatæ complexionis, & fumus eius temperatus qui cum attestatur, quia suavis, & temperatus est tactui. Sed calor temperatus hominis temperatæ complexionis est mirabilis: Nam fumus ab eo dissolutus necesse est ut assimuletur temperamento vitæ nostræ, & sic ergo patientibus lepram, lippam, scabiem, & morbos pestilenciales, quæ omnia contagiosa sunt, ideo transeunt de uno homine in alium, propter similitudinem corporum: nam infirmitas bruti animalis non transit in animal rationale ita leviter, & hoc propter dissimilitudinem, & jam vidi in morbo boum, & aliorum similibus. Similiter dico de fumofitibus, nam quicquid de qualibet re dissolvitur, necesse est, ut illi rei assimuletur, ut dicit Galenus super libro aphorismorum, & calor juvenum est fortior & acutior: sed signa complexionis temperatæ sunt, quando calor est compositus ex rubedine, & albedine, & crispitudine temperata, & calor est temperatus in qualitate, & quantitate. Et quantum declinat ab hac complexionem tantum declinat à sua virtute & proprietate, & res illa quæ huic assimulatur, quando est temperata, temperat, & quando est infirma & grota, & distemperata distemperat, & quando est sana sanat, & disponit corpus humanum cum quo coniungitur secundum suam dispositionem propter similitudinem, quæ habet cum eo, sicut est videre in morbis transeuntibus, ut dixi, nec est res in mundo, quæ habeat proprietatem illius rei: quia non solum humana corpora reddit minus incorruptibilia: cum quibus proportionatur, sed corpora

planetarum, id est, metallorum retardat à putrefactione, & quia ista res raro invenitur, non potest commode haberi, usi sunt loco eius sapientes lapide minerali & animali, id est, auro, & argento. Et sapientes assimulaverunt illam rem calori naturali, eo quod calor naturalis sanæ adolescentiæ, & temperatæ complexionis, & fumus eius temperatus, & suavis, quia ipse tactus testatur, quoniam suavissimus & gratus tactui est senibus fumus juventutis: & multi sapientum rescripserunt proprietates huiusmodi rei in libris eorum: cum vero res illa assimulatur calori naturali sani hominis facit operationes bonas, & cum assimulatur calori naturali sanæ adolescentiæ temperatæ complexionis facit operationes sublimes; Nam hæc res defertur ab illis, quæ in principio huius capituli scripta sunt. Nam illæ principaliter calefaciunt, & humectant corpus, deinde calefaciunt, & humectant calorem naturalem, deinde corpus. Nam proprietas huius rei est calorem naturalem seminum & decrepitorum declinantium ad frigiditatem, & siccitatem reducere ad caliditatem, & siccitatem temperatam sine aliquo detrimento. Et hæc est propria medicina senum, & fumus juventutis plus, quia sanitatem cum omni ætate confortat & conservat, & corruptas complexionem rectificat. Et multi sapientes loquuti sunt de re quæ illi rei assimilatur. Sed illam tacuerunt, ne incontinentes offenderent Creatorem suum. O Deus, si auderem dicere proprietates caloris naturalis sanorum adolescentium temperatæ complexionis jam esset apertum, occultum secretum. Nam hic calor juvat & restaurat calorem deper-

deperditum, & confortat ipsum, & conservat, & facit ipsum vigere in omnibus membris, & est medicina senum, & fumus juventutis. Et propter hanc similitudinem usi sunt sapientes sole minerali & lapide naturali, nec est res quæ calori naturali assimuletur magis quam sol: Nam sol, id est, aurum reddit corpora humana etiam senum incorruptibilia, cum quibus proportionatur, similiter calor naturalis bonæ complexionis secundum majus & minus prout est disponitur patientis, prout est videre in domibus habitantibus qui non ita citò corrumpuntur, sicut ubi non habitatur. Nota quod humores mali aggregati in senibus non debent extrahi cum velocitate propter paucitatem spirituum, sed debeant in eis purgari humores frigidi, & cavendum est ne cholera in eis purgetur. Dicit Aristoteles, quod aurum & argentum principaliter, si in aquam convertatur, sunt senibus restituentia vires juventutis, & eorum vitam prolongantia & magis ac magis quando veniunt in aquam, quæ dicitur permanens ac perpetua: Aurum enim est miraculum in via naturæ, cum sit res composita elementaliter, quarum operationum effectus non invenitur, nisi in vero auro puro de minera iussu

Dei creato: Landetur ergo Creator omnium

Deus: qui suis servis sapientiam tribuit. Amen.

INCIPIT LIBER SE- CRETORVM SEV QVINTAE ES-

sentia Raymundi Lulli de insula Majoricarum: qui
doctrinam eius extractionis & applicationis ad cor-
pora humana, & ad opera mirabilia totius artis me-
dicinae procurandi, ac etiam ad metallorum trans-
mutationem instruit: qui est imago omnium
librorum super his tractan-
tium.

P R A E F A T I O.

DEus gloriose, cum tuæ sublimis bonitatis,
ac infinitæ potestatis veritate incipit liber
secretorum naturæ, seu quintæ essentia,
qui doctrinam dat eius extractionis, & applicatio-
nis ad corpora humana, & ad opera terribilia totius
artis medicinae procuranda, & via philosophica fi-
nienda: Quæ occultatâ, etiam veræ medicinae cura
occultatur, & etiam metallorum transmutatio ob-
struitur. Et reſerata, quælibet earum reſeratur: qui
quidem est imago omnium librorum super his tra-
ctantium: quam Deus gloriosus exhibuit nobis, ut
corpus nostrum à corruptibilitate, quantum foret
possibile, per naturam usque terminum nobis con-
stitutum adeo conservetur: & ut etiam ipsa metalla
imperfecta, imperfectum aurum & argentum trans-
mutentur: Et quoniam desiderium nostrum est, ut
artistæ huius artis Deum contemplantes per bona
opera

opera potius Deum intelligant, ament, & recolant,
pauperibus, viduis, orphanis malè habentibus: sine
precio magno minimè: & huiusmodi opera facien-
do, ut non simus illi similes: qui domini talentum
abscondit, & ad finem sibi commissum non exhi-
bit: Matth. 25, cap. Confidentes in illo, qui dicit
ad Moysen: Ero in ore tuo, ut te doceam quod lo-
quaris. Hoc secretissimum secretorum arcanum
vobis viris Evangelicis ducimus declarandum divi-
nâ virtute inspirante, & ipsius infinitâ bonitate, ju-
bente modicâ, de suis principiis & regulis ac ipsius
naturæ discursu faciens mentionem.

De divisione libri.

Iste liber dividitur in quatuor partes, in tres vide-
licet distinctiones vel libros: In prima quidem parte
ponimus intentionem, & cognitionem eius, & ex-
tractionem eius, à quibuscunque rebus elementatis.
In secunda ponimus modum præſtandi, & appli-
candi causam ad corpora humana. In tertia verò parte
damus modum præſtandi cum ipsa ex metallorum
corporibus, scilicet in eorum transmutationem, in
aurum & argentum. Item in prima distinctione duo
fecimus quod dictum est: primò recitamus possibili-
tatem quintæ essentia in genere. Secundo verò fa-
cimus quod dictum est primò Mendacium, &c. Et
quia sacra scriptura est unum de membris theoreticis,
ideo in primis duabus distinctionibus ipsam simpli-
citer ponemus: In distinctione verò tertia,
verba philosophica adijunge-
mus.

Ordinur namque tu fili quod necesse est scire & intelligere prima Philosophorum principia: à quibus petita ratio accipit radicalitè immediate, & ex quib. immediate artista sua propria condat instrumenta, etiam sic fit quod per huius libri processum aliquantuliter consistat declaratus, tamen in hoc cap. in summa brevi enucleare proponimus & dicimus, quod principaliter tria sunt principia: cum quorum cognitione, artista huius artis operatur hoc, quod vult, tam in medicina, quàm in alchimia metallica, & lapidifica ad cõponendũ hoc quod vult, siue hoc quod natura elegerit. Primum namque principium est materia: quam artista huius artis oportet cognoscere, per quod quidem medicina, vel lapis recipit substantiale esse: Quia si materia est talis, sicut postulat natura, erit formæ acceptabilis, quæ per impressionis defectum elongari minimè potest. Quando quippe virtus ibi operatur, quod est medium principale inter dictam materiam, & alteras essentias: sicut tibi per processum huius libri dicemus. Secundum verò principium est simplex valde, respectu primi, cum sit primi medium, quod quidem immediate licet perfectionari. Tertium verò principium est essentia quintæ: à quibus virtutes tres dependent operative, formative in quintis essentis inferioribus: quæ sunt media. Primum namque principium, seu materia primi principii est argentum, cum omnib. metallis suis alterabilibus,

bus, cum sua alteratione: quam in tertia distinctio-
ne revelabimus. Secundum verò principium, seu illius materia sunt lymphæ purissimæ, subtiles: in quibus resolvuntur limositates primi principii, in substantia mediocri, vel subtili materia, in qua verè mineralis virtus quiescit: Tertiū quidem principii materia est nimium essentialis, existentibus virtutibus stellarum fixarum, & earum aspectibus, & istæ per quotidianas influentias infunduntur in materia appropriata cum arte secundi principii, quæ immediate quiescit in virtute minerali, tam in animalibus, plantis, quàm in herbis.

CAP. II.

Referrimus namque tu fili mi, quod cum mineralis virtus sit communis lapidibus, metallis, & plantis, omnem differentiam, quam accipit una ab altera, accipit ab ipsa informatione, quæ administratur ei diversimodè, quia una informatione indiget dicta virtus in metallorum creatione, aut generatione, & eorum transmutatione in elixir. Et notatur quare basiliscus interficit & fulgur nummos liquefacit sine ulla læsione: hoc autem non est nisi quintæ essentia congregatæ & receptæ in unum jam natæ in simplici materia elementorum, secundum quod materia unius elementorum dominatur super alterum, secundum quod adjuvatur per virtutes jam dictas operativas cum essentiis quintis elementorum, in certa, & propria potestate, ut patet in basilisco, & fulgure, quibus virtus altioris elementi simplicissimi in materia simplici: in quibus dictæ tres virtutes in-

B s fundun-

funduntur, & ideo interficiunt subito: Etiam medicina composita in subtili, & proportionata materia dictarum virtutibus in instanti, vel quasi subito mutant corpora humana, vel metallica, & hoc ratione supra dicta probatur: sed super basilisci naturam multi philosophorum consideraverunt in metallis operam cum materia subtiliatione, & penetratione, & retentione, & in spissatione dictarum quintarum essentiarum in materia metalli, ut ex ipsa fiat elixir quod vera fuit in hoc, &c.

CAP. III.

Veruntamen fili mi triplicem considerationem in principio habes, primo in medicina humana, secundo in metallorum transmutatione, tertio in lapidibus pretiosis: in quo principio nos consideramus aquas aëreas & ferreas. Consideramus tamen specifico modo ut patet per eos libros, scilicet lapidarium, & testamentum, & codicillum, ut infra videbitur in tertia distinctione, quia unus sunt naturæ, quæ in terra mittuntur, & alterius quæ in aërem ponuntur. Quæ enim in terra ponuntur habent virtutem fixativam & indurativam, & coagulativam. Aquæ verò aëreæ habent potestatem indurari & coagulari ita in elixir, sicut in lapides preciosos, secundum quod proportionatur materia vel ad elixir, vel ad lapides tam dictos, & quo ad indurandum, fixandum, vel coagulandum, sicut indigent forti virtute minerali, cum aliqua ignitione multiplicata per cœlestes virtutes, & quæ habent virtutem constrictivam imitantur proprietatem materię & loci, & ideo ponuntur, & inhu-

inhumantur in loco terrestri, quia nullius alterius elementi locus ita competit. Per experientiam enim videmus quod radii corporum cœlestium non ita uniformiter congregantur, sicut fit in terra: Tanta igitur est virtus radiorum corporum cœlestium, quæ influunt in terram quod per vim ipsa tantarum rerum terribilium est productiva, quod narrari non potest, propter hoc quod est receptivum, constrictivum, formativum, generale omnium illorum uniformiter in figuris, & formis diversis substantialibus cum informativo adiutorio, quod sol dat eis virtutem suæ circulationis sui motus, quod est principale informativum immediatè totius nature inferioris, quæ in tres dividitur partes principales. scilicet animale, vegetabilem, & mineralem, sicut declaravimus in pluribus libris, & potissimè in libro de intentione alchimistarum, & codicillo. Et propter hoc cum terra sit locus, in quo radii stellarum omnes influunt proprias virtutes operativas & vivificativas: sicut in suarum spherarum centrū, & retinaculum principale suarum virtutum in curia scita, cum omnibus suis partibus. Etiam pars illa quæ mortua est revertitur ad vitam per partes constrictivas cum cœlesti virtute, & eius spiritu. Equidem plus etiam diximus, quod quando aquæ nostræ in terram ponuntur, sicut tibi diximus, ipsæ trahunt suis propriis virtutibus vires terræ, quas non accepit à cœlo cum sua virtute propria, plus de duabus arcibus projectionibus, sicut ferrum trahitur per adamantem, & hinc detinetur: quia proprietas est cœlestis virtutis, quod quando descendit in terrestri elemento, tantum crescit per terram incre-

intrafendi spiritum per condensationem, usque quo
 invenit principium in retinendo cum spissatione.
 Cum hoc certum sit, quod nullum terrestre corpus
 existens in sua solidatione propria, non est aptum ad
 recipiendum virtutem, nec illam retinere, sicut re-
 tens, donec quod in medio essentiali quod est spiri-
 tus, qui est subiectum animæ, & à corpore primo
 accipitur, taliter quod dissolvatur, postea trahatur
 spiritus eius, quoniam ita postulat ratio. Et propter
 hoc tam per nos, quam per artificium simile naturæ
 materia propria altissimo spiritu: in quibus virtutes
 habebant retinaculum, retinaculum corporis in spi-
 ritu per resolutionem trahuntur, ac apprehenduntur
 cum nostro spiritu, qui intus est in vitro & inhu-
 mato in terram cum suo proprio appetitu, cum con-
 densatione, & cum tali spiritu congelamus argen-
 tum vivum, vulgi improbatum argentum, tam bonum,
 sicut est de minera, sive accedendo ignis calorem,
 qui dicitur communis, sicut declarabimus in libro,
 qui dicitur experimentorum, & est liber principalis,
 & clavis omnium librorum, quos usque ad id tem-
 pus composuimus in hac arte: Intellige igitur fili
 mi, quid potest ipse facere cum sua constrictione in
 aliis materiis, cum sine igne nobilificat argentum:
 vinum quidem est communis & crudæ substantiæ
 per transgressionem eius per medium ratione medii
 naturalis. Et cum hoc sufficit tibi modus generalis a-
 quarum tam vegetabilium, quam mineralium ad
 medicinam humanam & lapidem philosopho-
 rum & lapides pretiosos, & hæc est
 regula generalis.

CAP. IV.

DICTO de intentione & consideratione quintæ es-
 sentię rerum: nunc dicendum est de eius extra-
 ctione, & primò à quinta essentia vini incipiamus,
 cum ipsa sit virtus, per quam omnis huius libri ad-
 impletur operatio, hoc est, in quo omnes laborave-
 runt requirentes rem creatam aptam ad finem, quæ
 principaliter possit humanum corpus à corruptibi-
 litate & putrefactione servare & diminutione: Quia
 hoc quod naturaliter omnes affectant nunquā mori:
 Secundario verò ut magisterium transmutationis
 metallorum & lapidum sit secundum rei verita-
 tem revelatum, cum in quinta essentia vini hoc tan-
 tum constat: Nam & Paulus de homine dicens in e-
 pistola ad Corinthios: Nam & qui sumus in taber-
 naculis nostris, nisi imago miseriarum, scilicet ex
 infirmitatibus, eo quod volumus expoliari & esse
 cum Christo, &c. Quemadmodum Philosophi per-
 venerunt ad notitiam rei talis, evidens ratio huius
 est, quia medici & philosophi temporis nostri nihil
 faciunt, nisi pecuniæ desiderio, & ad finem honoris.
 Quare Deus nunquam hoc sibi conferre, cum sibi
 sint contrarii per avaritiam & largitatem, sed inquit
 noster philosophus & veridicus Paulus ad Hebræos
 quarto in fine, constitutum est homini semel mori,
 sequitur quod fantasticum est querere rem ad cor-
 poris hominis perpetuationem manere: quia Genes.
 capit. 3. inquit Deus, ne fortè Adam mittat manum
 suam, & comedat de fructu ligni vitæ, & vivat in æ-
 ternum. Emisit igitur Deus ipsum de paradiso, &
 subdit, Et collocavit Deus Cherubin, & flammeum
 gla-

gladium, atque versatilem ad custodiam ligni vitæ.
 Effertur phantasticum affirmare, quod Deus da-
 ret ei rem, ut perpetuaretur extra paradysum: ex quo
 prohibitum sibi extitit: hoc autem fili mi ex sacro
 texto ineffabiliter teneamus, quod Deus unicuique
 quantum vite præstet, quæ nullo ingenio humano
 pertransire potest, vel quocumque eius subsidio, Job
 dicente: Breves dies hominis sunt, & numerus illorū
 apud te est. Posuisti, &c. Ergo querere subsidium ad
 vitæ terminum prolongandum phantasticum esset,
 & inane. Restat igitur rem querere quæ citra ter-
 minum vitæ nostræ possit corpus nostrum sine pu-
 trefactione servare, & infirmum curare, & deper-
 ditum restaurare, donec veniat ultima mors in ter-
 mino præfixo: adeo ratio namque naturalis nobis
 demonstrat, quod corpus hominis potius potest per
 rem minus corruptibilem à corruptibilitate servari,
 aut ab infirmitate sanari, quam per rem magis cor-
 ruptibilem, cum corruptibilitas, & defectus & per-
 fectio contrariantur. Nam uno simili addito sibi si-
 mili facit magis simile: Nulla igitur res, quæ ad non
 esse habet inclinationem, conservari potest ad consi-
 milem rem. Sed querenda est namque res, quæ ad esse
 habet inclinationem, unde quanto magis res incli-
 nationem habet ad esse, tanto minus habet de con-
 trarietate & corruptione: sed nulla talis medicina
 multum revelata est, in qua sit tanta perfectio appe-
 titus ad esse, quod quantum miraculosè effectū faci-
 at mirabile in humanis corporibus, quod reputatur
 quasi ad miraculum: sed nulla medicina de mundo
 hoc

hoc poterit operari, nisi nostrū menstruū vegetabile
 coeleste, quod aliter dicitur quinta essentia. Nam car-
 nes à corruptibilitate conservat, elementa, naturam
 confortat, inventum præservat, & ipsam restau-
 rat, spiritum vivificat, crudum digerit, rarum indu-
 rat, induratum rarificat, macrum impinguat, pin-
 guem debilitat, inflammatum infrigidat, infrigida-
 tum inflamat, humidum desiccatur, siccum hume-
 dat, quoquo modo una & eadem res contrarias po-
 test operationes, solis actus unius rei diversificatur
 secundum diversam naturam recipientis, sicut calor
 solis contrarias operationes habet: quia lutum desic-
 cat, & ceram liquefacit: Actus tamen solis unus est in
 se nec quantum in se contrariatur: Item fili mi di-
 ctum fuit supra, quod spiritus iste in subtili materia
 elevatus appetitum habet ad hanc complexionem,
 vel ad illam, quia per philosophos prima materia re-
 rum esse asseritur: Nam sicut forma universalis ha-
 bet appetitum ad omnem formam, sicut quinta es-
 sentia ad quamcunque complexionem, ex quo evi-
 denter patet, quod quinta essentia rerum illius dici-
 tur esse complexionis, cui adiungitur, sicut si calidis
 adiungitur, fit calida in eodem gradu & fortiori pro-
 pter subtilem materiam: in qua sua forma & ac-
 tus elevati sunt, cum quibus ita operatur, sicut
 basiliscus, & fulgur: de quibus supra diximus: hanc
 verò naturam aliqui dixerunt non esse calidam, nec
 frigidam, nec humidam, nec siccam, ex eo quia de sui
 natura cum omnibus cōcordantia habet, qui tamē in hoc
 erraverūt, cōtra quos talē formamus rationē, omne
 quod

quod est, aut est intellectuale, aut sensuale, sed quinta essentia est sensuale, ergo, &c. Non est autem intellectuale, cum in rebus vegetabilibus non sit intellectuale, nec in mineralibus. Est igitur sensuale. Sensuale vero omne est compositum ex quatuor elementis. Et quia compositum ex quatuor elementis, oportet quod in quolibet elemento, elementa sint actu, alias enim elementa non essent composita, nisi ex accidentibus elementorum, & sic individua essent accidentia, & non substantia, aut essent composita ex altera substantia quam elementorum, quod est impossibile, aut actus alicuius accidentis inseparabilis à re essent sine proprio subiecto in aliquo individuo, sicut caliditas ignis, quam impossibile est existeret sine proprio suo subiecto, quod est impossibile. Est igitur quinta essentia composita ex quatuor elementis, & in ipsa sunt actualiter omnia elementa cum omnibus suis actibus. Sed omnia sunt in ipsa aggregata in tam subtili materia, & simplicitate tam propinqua respectivo modo, sicut in oculo basilisci quasi subito, miraculoseque producat effectus, ut per experientiam patet in curatione morborum, & in transmutatione metallorum, & in confectione lapidum pretiosorum.

CAP. V.

Non autem fili mi intelligas solum de una specifica quinta essentia nos hæc dixisse, sed in generali, de quibuscunque quintis essentis iuxta suum modum, & operationem: hanc autem naturam fili philosophi vocaverunt cælum, quemadmodum sicut cælum

lum influat in nobis aliquando humiditatem, aliquando caliditatem, &c. Sic quinta essentia in corporibus humanis ad artiste placitum: Quidam etiam naturam istam ad unum contractum dixerunt menstruum, quia menstrui proprietatem retinet, ut in libro 3. dicemus. Scimus namque naturam istam modernis esse occultam, & ipsos de eius virtute penitus nihil perpendere, huic vero cælo applicamus stellas suas, quæ sunt planetae, lapides, & metalla, & cum omnibus istis in nobis vitam, & salutem tuemur, & procuramus: hanc naturam princeps medicorum Hippocrates sicut medicum prætermisit, dicens in prognosticis: Est etiam quoddam cæleste, quod ipsum medicum prævidere oportet: cuius si tanta sit prudentia sit admirabilis, nimiumque stupenda noticia illius est, ut futurum periculum omnino prohibeat, aut saltem competenti adminiculo tolerabilius fiat: quasi dicat, quod sic certè fili mi verum dixit Hippocrates, quia futurum periculum evitari potest ex eo, quod omnem infirmitatem & corruptibilitatem, ex quibus infirmitas pervenire potest, a corporibus expellit, & humores inæquatos æquat, aut postquam infirmitate perspexerit cōpetenti adminiculo administrato, tolerabilius facit, quia infirmum liberat Deus. Præterea fili mi admirabilis est sciencia Magistri, vel sapientia hanc naturam cognoscentis, quia cum hac natura talia opera in medicina condit, quod videatur miracula facere: Galienus enim veritatem huius naturæ narrare voluit, quia ipse dixit aeris dispositio, nem nos continentis, ut videtur in glossa prognosticorum, huius etiam natura modernis revelata est

per Ioannem Damascenum in libro de simplicibus medicinis in principio dicentem : Nulla est causa querenda nisi à coelo, sed à quo coelo assignare noluit, sed solum fili mi, hoc est tibi per nos revelatum, ut Deum intelligas, ames, & recolās, & sis memor finis tui, omnia ad honorem & laudem Dei explicanda.

INCIPIT SECUNDA PARS PRIME distinctionis seu primi libri: quæ docet extrahere quintam essentiam à plantis, & primo à vino.

Canon primus.

Qui intellectum regulat in hac operatione.

NON reputes nos mendacium dixisse in hoc, quod de quinta essentia præmisimus, quia nullus modernorum ad eius pervenit notitiam, nec vidimus in diebus nostris, quod quis intelligeret de hoc quicquam secreto, & de magisterio eius, nisi unum. Igitur in nomine Domini nostri Iesu Christi, Accipe vinum album, vel rubeum, & sit melius quod poteris invenire, vel capias vinum, quod non sit acetosum, quovis modo, nec parum, nec multum, & distilla aquam ardentem, sicut est consuetum per canones brachiales eius, & postea rectifica illam quater ad maiorem rectificationem: sed dico quod ter tibi sufficit eam rectificare, & oportet bene claudere, ut spiritus comburens non exhalet: quia in hoc complures erraverunt, usque ad septies arbitantes rectificandum. Est autem tibi signum infallibile, postquam parvus

pannus madefactus in illa positus ad flammam comburitur, simul cum aqua, postquam autem sic habueris aquam præparatam, tu habes materiam, de qua quinta essentia trahitur ad actum, quæ est una principalis res, de qua intendimus in hoc libro. Accipe igitur illam, & pone in vase quod circulationis appellatur, vel pellicanus, quod dicitur vas Hermetis, quorum forma inferius apparebit, & claudere fortissime foramen cum olibano, vel mastice molli, vel calce mixto cum ovorum albumine, & ponas in fimo calidissimo per sui naturam, aut in vinacia, quibus nullus calor per accidens attribuitur: quod facere potes, si in quantitate magna posueris istarum rerum onera ad angulum domus, quæ quantitas sit 30. onera gerularia hoc esse oportet, ut calor non deficiat vas, quia si calor deficeret, corrumpetur aquæ circulatio: & quod querimus non fieret. Si vero calor continuus ei administratus fuerit per continuas circulationes, nostra quinta essentia à fecibus separatur in colore cæli: quod videri potest per diametraleni lineam, quæ partem superiorem, scilicet quintam essentiam dividet ab inferiori, scilicet à fecibus, quæ sunt in colore turbido. Est autem natura ista quasi incorruptibilis, & immutabilis ex eo, quia ad tantam glorificationem deveniet. Nam ita se habet respectu corporis totius mundi primo modo quo artificium imitari potest naturam.

Canon Secundus.

In quo continetur scientia qualiter nostra quinta essentia ab artista cognosci potest.

PActa per multos dies in vase circulationis inferioris descripto, aut in vase Hermetis continuatione circulationis aperies foramen quod cum dicto clausorio obstruxisti, & ei odor supernumerabilis exeat, ita quod ei nulla mundi fragrantia comparari valeat in tantum, quod vas positum ad angulum domus vinculo invisibili trahat omnes intrantes, aut vase posito supra turrim trahat omnes aves: quarum cum eius odor nares attigerit, ita quod circa se ipsas stare faciat, tunc habebis nostram quintam essentiam, quæ aliter dicitur Mercurius vegetabilis, ad tuum libitum, ut applies in magisterio transmutationis metallorum: quod si non inveneris influxum attractionis, reclude vas ut supra in loco prius assignato, & steteris, donec consequeris signum prædictum, hæc verò quinta essentia sic glorificata non habebit illum ardorem in ore tuo, sicut aqua ardens: hæc quidem vocatur à philosophis clavis rotius physicæ artis, & tam cælum, quam nostra quinta essentia, quæ cuius adiutorio venit ad tantam sublimitatem, nobilissimam formam, & subelissimam materiam habet, ut per se solam cum stellis terrenis, quas supra diximus, faciat operator huius operis mirabilia super terram.

Canon

Canon Tertius.

Qualiter quinta essentia nostra, seu Mercurius vegetabilis haberi potest sine magnis expensis ab iis, qui altissimam paupertatem observant.

Concreavit altissimus, non solum in aqua ardente, sed in omni planta, lapide, & metallo quintam essentiam quandam durabilem, atque mirabilem, atque etiam in animalibus, & serpentibus, &c. Aperigitur fili mi intellectum, ut intelligas virtutem, quia generabilis res, & corruptibilis statim destruitur. Postquam incorruptio rei ex elementorum contrarietate exhalat: Nam huius signum à vino accipere potes, postquam convertitur in acetum, quia ab ipso ardens aqua destillari nequit, nec per consequens quinta essentia cum aqua ardente, & spiritu combustibili trahitur: quæ si quinta essentia dū est in vino, vinum in sua virtute existit. Sin autem convertitur in acetum, & sic de aliis similibus istis. Trahas ergo quintam essentiam cum aqua ardente ex quocunque vino, similiter per canones brachiales, ut supr. diximus, quamvis turbato fundo, præterquam de aceto, cum in aceto non sit aqua ardens, neque per consequens quinta essentia. Summa cautela est talia vina pro modico precio habere, quæ inveniuntur, & facere ut supra, quia quinta essentia, quæ incorruptibilis est, quasi propter malam vini complexionem non corrumpitur. Modus namque primus, & omni principalior est, quem tibi superius nominavimus. Secundus autem est etiam verus, quia capias ampullam cum collo

collo longo, & ex dicta aqua ardente imple duas partes, & gira collum ampullæ claudendo prius ipsū cum cera, vel dicto clausorio, ac deinde sepelies eam in loco superius deputato, & sit ibi donec consequeris signum prædictum: Quam extrahes perforando collum ampullæ: caveas tamen in extractione eiusdem vasis, quoniam statim misceretur quinta essentia cum fecibus, si fortè valde suavis non elevata esset à loco circulationis per artistam deputato.

Quomodo debeant esse vasa.

Vasa autem ista debent habere formam cubitalem in longo, & in amplo mensurâ unius palmi, & integrè facta, & solida, & una sola petra curi canonibus brachialibus, & à capite in ventrem recurvantur, ut sint apta ad circulationem: in quibus sit magisterium, ut superius declaravimus. Sint autem plena ultra rostra aqua ardente.

Canon Quartus.

Docet extrahere quintam essentiam ab omnibus plantis, fructibus, radicibus, carnibus, ovibus & sanguine.

Est aliud ex secretis nature, ut scias extrahere quintam essentiam ab omnibus plantis, fructibus &c. Capias igitur quamcunque volueris rem, & teres bene fortiter in mortario, & pone ad putrefiendum in vase per quadraginta dies, postea extrahes, & destillabis aquam per alembicum ter vel quater, sicut de aqua ardente fecisti, & in quolibet supradictorum vasorum pone ad circulandum, donec signum con-

consequeris odoris iam perfecti, aut trahas à quacunque istarum rerum quatuor elementa, & aërem, & ignem pone in vasis iam dictis, fac circulari, donec consequeris signum prædictum, grande simul enim opus faciunt in magisterio medicine. Omnes enim istæ quintæ essentiæ quovis istorum modorum extractæ, in nullo capitulo, plus operantur, quam eorum medicine non extractæ, taliter quod pro miraculo reputatur apud universum orbem. Nil quippe in omnibus quintis essentis addimus sine earum extractione, nisi quod per novum artificium superflua debemus remove.

Canon Quintus.

Qui docet extrahere quatuor elementa ab omnibus rebus, scilicet plantis, metallis, & animalibus.

Non prætermittam secretum qualiter poteris quintam essentiam cuiuslibet quatuor elementorum ex omnibus prædictis extrahere, & ad partem monstrata est. Et est modus & regula generalis, quod illa, quæ de plantis terenda fuerint, terantur post contritionem, ponantur in vase vitreo in fimo equino, ad putrefiendum per mensem cum dimidio, quo transacto pone super vas caput suum, & distilla aquam per balneum Mariæ, quod tibi inferius revelabimus per figuram propriam, quousque per balnei distillationem plus noluerit destillari. Tunc temporis extrahe euentebam à balneo, & reitera aqua, quam distillasti super feces, & gira bene cum figillo, & claude, & pone ad putrefiendum ad decem dies,

C 4 postea

postea extrahe, & pone desuper caput alembici, & distilla per ignem. Quousque noluerit plus per illam distillationem distillare, tunc scias quod tu habes duo elementa extracta ad partem: quæ sunt Aer, & Aqua. Nunc igitur ut divides illa, facias sic aquam illam, quam per secundam distillationem distillasti. Accipe, & pone in cucurbitam distillationis, & reponere caput alembici, & distilla in balneo, & illud quod distillaveris non erit nisi aqua, quoniam per illum gradum caloris nihil aliud exit. Nam ignis balnei dicitur ignis primi gradus, & ignis cinerum dicitur ignis secundi gradus, & ignis harenæ dicitur ignis tertii gradus. Fili, valde utilis est hæc scientia graduum ignis ad ista cognoscenda, potissimum in metallo propter coloris confusionem, & tunc aer remanet in fundo vasis, quia non valuit per calorem primi gradus exire, & hunc reponere ad partem, & reitera aquam, quam ab aere extraxisti super feces, & fac sicut prius, & pone ad putrescendum in fimo equino per tantum temporis, sicut de aere fecisti, & pone ad distillandum in igne tertii gradus, & da sibi ignem, donec totum distilletur, & post hoc reitera ad distillandum in balneo, & exibat aqua, & ignis manebit in fundo vasis, quia non valet per illum calorem exhalare, & hunc quoque serva ad partem. Hæc autem quæ tibi diximus de omnibus vegetabilibus intellige quæ in succo abundant. Sic quoque facies in metallis, prius tamen in menstruo illa resolvere facies sub fimo per unam hebdomadam, & menstruum sit acutum, cum vegetabilibus intellige quæ insunt aliquibus de numero illorum, quæ inferius in questiona-

tionario dicemus. Postquam verò metalla fuerint dissoluta, pone ad distillandum in igne primi gradus, & exibat menstruum, & manebit calx metalli in fundo. Post hoc verò reitera supra feces metalli de novo menstruo, ad pondus metalli, & pone ad putrescendum per mensem cum dimidio, & post hoc distilla, sicut fecisti de vegetabilibus, sed qualibet vice addes horum menstruum supra feces. Fili multæ fuerunt opiniones philosophorum in extractione elementorum. Sed hic ponere non curamus, quia diversimodè tractabimus in 3. libro.

Canon Sextus.

De Calcinatione Metallorum.

Fili, multi Philosophi in aqua forti communi facta ex vitriolo & sale & antimonio, corpora metallorum dissolvebant, & per evaporationem trahebant aquam illam, & calx corporum remanebat infra vas, & post cum aqua communi dulci illam abluebant, & per evaporationem trahebant aquam illam, & post illam calcem cum menstruo dissolvebant ad opera sua: Qui non, secundum quod competebar, assequebantur finem operatum. Ratio huius est, quia dissolutio quæ fit cum aqua forti non est talis sicut natura postulat, & etiam quia illi, qui talia opera fecerunt, ignoraverunt vegetabilia nostrum menstruum acuentia. Et etiam ignoraverunt aquam Mercurii vulgi: quam in compendio misso regi Roberto revelavimus, quod compositum est super testamento, & codicillo in parte illa quæ tractat de compositione margaritarum, Opus margaritarum sic

condiens: Sed fili revelabimus tibi in hoc capitulo calcinationem, in qua multum amitter de specie sua, & menturum infra modicum tempus resolver ipsum, & magisterium huius secreti est, quod accipias aurum, vel argentum in tenues laminas redactū, & accipe crucibulum cum tantundem de argento vivo vulgi, & pone ad ignem lentum, & cum fumaverit, mitte laminas, & move cum ligno, & post hoc mitte in tazolam, in qua sit aqua frigida, & si talis fuerit pasta quod frangatur ad modum metalli campanarum, satis est: sin autem revertatur massa ad alboth, & dimitte evaporare plus de argento vivo, & iterum mittatur in aquam, postquam durum fuerit, sicut dictum est, pone pastam in tazolam de ferro cum quatuor partibus sui salis communis, & mole, & contere fortiter, donec pasta & sal totum videatur sal nigrum: Accipe igitur istud sal, & pone in sublimatorio, si volueris servare argentum vivum, & si non, pone in quadam tazola, quæ ignem sustineat, & da sibi ignem, donec videris quod totus Mercurius exhalaverit, vel sublimaverit. Postquam verò hoc compleveris, mitte illud sal in alteram tazolam, & superpone de aqua ferventissima, secundum quod tibi visum fuerit, & misce cum quodam ligno, & sal funderetur, & revertetur in aquam nigram: quam quiescere dimitte, & post illam extramitte passim evertendo, donec tota aqua eversa fuerit, & calx manebit inferius: Item supermitte de aqua ferventissima, & fac sicut prius, & iterum mitte sibi de supradicta aqua, donec exeat à calce clarissima, sicut missa fuit, & tunc pone calcem desiccandam

candum ad solem, habebis ipsam peroptimè redactam in pulverem subtilissimum, & ad omnem usum alchimiasticum artis, cuiusvis. Item cætera metalla habent diversum modum calcinationis, de Venere fit calcinatio, sicut fixasustum, de Marte, sicut crocus ferri. Saturnus autem & Juppiter calcinabuntur cum sale communi præparato agitando in alboth cum ligno, & mittendo sal modicum, & post hoc abluatur, sicut factum est cum aqua ferventissima, & postea pone ad desiccandum, ut dictum est, & factum est.

Canon Septimus.

In quo continetur scientia ad attrahendum quintam essentiam rerum omnium ad applicandum illas corporibus humanis, secundum quod opportunum fuerit.

DEus cœli talem contulit virtutem generalitatis quintæ essentie, ut extrahas illam ab omni ligno, fructu, flore, folio, radice, lapide, metallo, & carne, & semine, & specie: quæ Deus conditor naturæ ipse creavit, cuius quippe secreti magisteriū tale est: Postquam vini quintam essentiam habueris à siccibus separatam cum ipsa (noveris) potest extrahi omnis rei quinta essentia infra tres horas, ut evitetur tantus labor, atque tedium tibi fili dilecte. Capias igitur in Dei nomine quamcunque rem, à qua volueris quintam essentiam separare, & mitte illam in nostram quintam essentiam, & pone ad fortem solem in vere, vel pone illam cum vase ad ignem levem, & infra tres horas habebis quintam essentiam rei mixtæ cum quinta essentia nostra, quæ con-

vertitur in talem naturam, sicut est res, quæ sibi in-
mittitur, si sit calida, si frigida, si humida, si sicca, si
laxativa, si stiptica, vel cuiusvis alterius complexio-
nis, & odoris fuerit, talis naturæ sit: quia ut supra ti-
bi revelavimus, appetitum habet ad hanc comple-
xionem, vel illam: Talem igitur sibi quintam
essentiam habebis, sicut res quam sibi intromi-
seris talis odoris, saporis, complexionis, virtutis, ope-
rationis, &c. Et ideo maxima cautela est hæc in ope-
ribus medicinarum, & cum una & eadem medicina scias
diversas operationes facere, ad quam non pervenit
forfan operator duræ cervicis. Et sic fili cum coelo
nostro, & stellis suis, quas supra nominavimus, fiet
per artem & naturam, quod reputabitur ad mira-
culum.

Canon Octavus.

*Docet quæ sint res calide in primo gradu sim-
pliciter, ut talis naturæ reddatur quinta
essentia ad applicandum eam ad
humana corpora.*

HActenus fili verum plantarum secretum tibi
pandemus scilicet in earum copulatione, & pri-
mo de calidis simpliciter in primo gradu, unde me-
dicinæ calidæ simpliciter in primo gradu sunt istæ:
Absinthium, semen coriandri, borago, altea, atri-
plex, eupatorium, amantilla, Sticados, tribulus ma-
rinus, radix peoniarum. Recipe aristologiæ 20. castanea,
spica, celtica, camomilla, semine caulis, ficus siccae, cuf-
cutæ, spicanardi, folia lauri, amomum, crocus, flores
nasturcii, Amygdalæ dulces, Avellanæ siccae, cappari-
ris,

ris, folia chariofolii, nuces, cardamomum, panicum,
sarcocola, Jujube, Mora matura, litium, storax li-
quida, colombi, semen altee, semen trifolii, sandar-
ca, triticum, lac, nitrium, muscum, caro camelina, vi-
tulina, gallinarum, anserum, phasianorum. De istis
fili operare secundum exigentiam, & talis comple-
xionis & virtutis reddetur tibi quinta essentia no-
stra.

Canon Nonus.

De Calidis in secundo gradu.

Qui propter eam infirmitatem proveniente in
tali gradu frigiditatis per medicinas in primo
gradu calidas operari non potest, applicet sibi medi-
cinas in secundo gradu calidas, quæ hic sequuntur,
Polium prassium, centaurea minorum, cataputia,
Reubarbara, lignum aloes, semen pastinacæ, semen
peoniarum, semen raphani, xilobalsamus, cortex citri,
folia citri, nux muscata, uvæ amaræ, citri nigri, mel
novum, semen aneti brusci, semen apii, semen petro-
cilli, uva matura, phisticæ, flores croci, ortulani, bulbi,
carvi, ambra, semen feniculi, spargi, & radices eo-
rum, Radix marathri, daucus, semen urticæ, fenum-
græcum, Tamariscus, amygdalæ amaræ, Daptili, fa-
scoli, lacha, urina: Aperias ergo oculos, & videbis,
quibus rebus ex iis indigebis ad magis calefaciendū
ex eo, quod non sufficientes fuerunt tibi medicinarum
primo positæ in primo gradu, & non utaris medi-
cinis, nisi scias in quo gradu sunt simpliciter constitutæ,
quia aliter nescis quid componis, vel quid das in-
firmis.

Canon

Canon Decimus.

*Docet, quæ res sint calide in tertio gradu ad affi-
gentiam eas in naturam quintæ essentia,
ut ipsa efficiatur calida in tertio
gradu.*

Mili, in quo casu infirmitatis nimix frigiditatis indigeres habere medicinas in tertio gradu caliditatis misce cum celo nostro, ut nostra quinta essentia eiusdem complexionis reddatur, & sunt hæc: Sisileos, thimus, ciprus, camedreos, camephræteos; yfopus, sansuccus, sambucus, asarum, mentastrum, calamintum, pulegium, pix græca, serapinum apponacum, assa fœtida, armoniacum, origanum, ruta domestica, squinatum, porrum, centaurea, folia apii ænula, polipodium, cassia lignea, galanga, piper longum, galbanum, mumia, castoreum, yreos, diptamus, amæos, osimum, nigella filaris montani, cinamomum, folia olivarum, costum lupuli, nux Indica, cucumer, saxi fragia, pix liquida, hermodaptilus, serpentaria, Doronici, zinziber, chariofoli.

Canon Undecimus.

Docet, quæ res sint calide in quarto gradu, ut affigant illas nostra quinta essentia cum opportuno fuerit.

Revelabo ergo tibi fili, quæ sint medicinae simpliciter in quarto gradu caliditatis, & sunt hæc: Ruta sylvestris, picecum, anacardus, sulphur, sal arsenicum, piper nigrum, vitrum putrolium, semen sinapis, euphorbium, scamonea, colloquintida; Album vitrum ad astrum, oleandrum, cardus visci, Napellus liquid-

squilla. Dicto de medicinis in quibus continetur complexio ignis secundum complexionem & dispositionem quatuor graduum, congruum est ut videamus de medicinis continentibus complexionem aeris: cum post sphaeram ignis, sphaera aeris collocetur.

Canon Duodecimus.

In quo continetur scientia, quæ sint res humide secundum ordinationem quatuor graduum, & primo de humiditate in primo gradu.

Christi igitur adiutor, ac eius magnanima bonitate perficiamus considerationem, & doctrinam rerum humidarum in primo gradu. Sunt autem hæc: Flos fabæ, flos lupariæ, semen pastinacæ, lignum pastinacæ, liqueritia, amygdala dulces, prinula veris, lingua avis, gummi arabicum, coturnices, pisces recentes.

Canon Decimustertius.

In quo continetur scientia rerum humidarum in secundo gradu simpliciter, ut applices illas ad celum nostrum, ut & ipsum tale reddatur.

Congruum est fili, ut tibi revelemus, quæ sint res humide in secundo gradu simpliciter, & sunt hæc: Semen malvæ, semen lactucæ, flos nemifaris, chrysomula, perfica, spargi, lactuca, malva, endivia, lactuca agrestis, cicorea, aloë epaticum. Ex his igitur applica quintæ essentia nostræ, cum medicinae humide in primo gradu non fuerint sufficientes, ut siccitas infirmi eradicetur.

Canon

Canon Decimusquartus.

Qui docet, quæ sint res humida in tertio gradu, ut cum necesse fuerit, habeas earum cognitionem ad applicandum illas cælo nostro ut efficiatur humidum in tertio gradu.

Fili mi, cum videris, quod siccitas tanta est, quod per medicinas humidas in secundo gradu extingui non potest, applicabis in tertio. Et sunt hæc: Semen L. Eruca: Radix pastinacæ: Satiriones: gemmæ: violæ coelestis strinici, gemmæ, fistoni: cerebrum columbi.

Canon decimusquintus.

Docet, quæ res sint humida in 4. gradu, ut affigas illas in cælo nostro, cum necesse fuerit.

Ratio naturæ est fili, ut reveletur tibi, quæ sunt medicinae humidae in quarto gradu. Sunt autem hæc: Argentum vivum, lacataria, cerebrum columbi, laureola, mercurialis, straci: hæ igitur medicinae reddunt cælum nostrum humidum in quarto: Applica igitur secundum exigentiam, & vires patientis. Dicto vero de medicinis humidis: quæ si complexionem habent humidam, hoc est æream: Nunc restat ut dicamus de habentibus proprietatem aquæ ex eo, quia post ærem sphaera aquæ post primam causam situata est, procedendo secundum situationem, & ordinationem 4. graduum, sicut in aliis.

Canon

Canon Decimus sextus.

In qua continetur scientia rerum frigidarum, & primo de frigidis in primo gradu.

Hic ut nostra quinta essentia redigatur frigida in primo gradu revelabimus medicinas dictam complexionem habentes, & sunt hæc: Grana fa Tamarindi, hordeum mundum, herba acetosa, fa bæ virides, pruna, pira matura, glandes, flos rosæ viridis. Has medicinas applicabis cælo nostro, ut reddatur frigidum in primo gradu: ut cum necesse fuerit influat super nos frigiditatem.

Canon Decimus septimus.

Qui docet, quæ sint res in secundo gradu frigida.

Fili si tibi propter nimium calorem non sufficiunt res frigidae in primo gradu, applica cælo nostro res frigidas in secundo gradu, & sunt hæc: Penta phyllon, Mala granata, semidulia, folia salicum, Arnoglossa, mora matura, berberis, lithargyrum.

Canon Decimus octavus.

Docet, quæ sint res frigida in tertio gradu: ut quando non sunt sufficientes medicinae frigidae in primo & secundo gradu, applices eas, quæ sunt in tertio, ut sic remedium possis adhibere caliditate dominanti.

Hactenus fili mi revelabimus tibi quæ sunt medicinae frigidae in tertio gradu, & sunt hæc: Virga palto-

D

pastoris, portulaca, semen portulacæ, melones, citrulli, omnes sandali, cucumeres, sorbæ, plantago, semen plantaginis, psilium, paritaria, uva nularia, spodium, poma, ypoquistidos: has medicinas nostras applica celo nostro, & habebis ipsum frigidum in tertio gradu, & utere illo dum fuerit opportunum.

Canon Decimus nonus.

Qui docet, quæ sint res frigide in quarto gradu.

Fili, certum sit tibi, quæ multorum fuit opinio, quod nulla res esset in quarto gradu frigiditatis constituta per naturam: Contra quos istam facimus rationem. Omne elementatum, vel quæcunque alia res appetit esse in maiori perfectione, quam sua natura capere potest: cuius ratione quodlibet elementum in elementatis appetit quartum gradum simplicem, ut suum contrarium reprimat, vel saltem ei adæquetur per resistantiam, ut esse suum non privetur ab individuis: si igitur per naturam non invenitur in individuis in quarto gradu, sicut & in primo, & in secundo, & in tertio gradu, aqua non appetit maiorem perfectionem simplicitatis, quam in individuis habere potest, & sic similitudo suæ simplicitatis in maiorem perfectionem multiplicata, esset per naturam odibilis: & suum contrarium esset illi amabile, quod est impossibile: propterea nullus morbus in quarto gradu esset curabilis, quod est inconveniens, & contra finem medicinae. Item esset etiam & in ipsa aqua destructa contrarietas: quia non transmitteret extra se similitudinem per modum suæ perfectionis, & suarum

suarum partium, ut cum similitudinibus dictarum partium operetur individuus: Ratio huius est, quia talem defectum natura bonitatis, & virtutis etiam non consentiret: cum ista naturaliter appellant multiplicari in maiori perfectione secundum suam naturam: quorum contrarium ageret aqua, si non esset reperta in quarto gradu in rebus naturalibus, quod est impossibile: Fili mi, multa alia inconvenientia sequi possent, ex eorum opinione, sed illa dimittamus causâ brevitatis. Unde frigida in quarto gradu hæc sunt: Opium, mandragora, canfora, semen papaverum, iulquiamus, ebenus, salamandra, semen iulquiamini, semper viva, aqua eius, cicuta, & semen eius, barbaslus, nucilago, psilii: has quippe res applica celo nostro, & habebis ipsum frigidissimum. Diximus de medicinis frigidis per ordinem quatuor graduum. Et quia post omnium elementorum sphaeras, sphaera terræ situata est ultimo: ideo de rebus siccis ultimo dicendum est.

Canon vigesimus.

Qui docet, quæ sint res sicca in primo gradu.

Ordine præmissio tibi fili gradus rerum siccarum revelabimus, ut affigas in celo nostro, & primo de siccis in primo gradu simpliciter, & sunt ista: Spuma maris, leporina caro, caules, fabæ sicca, amidum, turia, argilla, caro bovina, cervina, camelina, caro caprina, turtures antiquæ, columbi antiqui, omnium avium aquaticarum: Affige ergo in celo nostro fili, has medicinas & habebis ipsum siccum in primo gradu.

Canon vigesimus primus.

*Qui te docebit, quæ sint res sicce in secundo gradu,
ut cum fuerit necesse, applices illas cœ-
lo nostro.*

Quando infirmitas tam humida fuerit, quod non sufficiant res in primo gradu sicce, addes quæ sunt in secundo gradu: & sunt hæ: Balauftium, Testa maris, cortex thuris, cortex orni, xilobalsamus, flos ro: ciperus, lapis lazuli, lapis armenius, nespulæ maritimæ.

Canon vigesimus secundus.

Qui docet quæ res sint sicce in tertio gradu.

Fili mi: cum tibi videbitur quod infirmitas tantum sit multiplicata, quod non sufficiant medicinae in primo gradu sicce, & secundo, scias istas cœlo nostro applicare, quæ sunt in tertio gradu, ut fiat illius complexionis: Mastix, olibanum, mirrha, cinabrium, asfaltum, sanguis draconis, acetum commune, succus malorum, pira sylvestria, savina, scoria ferri, ferrugo ferri, pulmonis vulpis, bolus armenus, juniperus, fructus juniperi, fructus savinæ, flos sambuci, gallæ ebulus, & flos eius: has affige cœlo nostro & fiet siccum in tertio gradu.

Canon vigesimus tertius.

Qui docet, quæ res sint sicce in quarto gradu.

Istas applica cœlo nostro, & fiet siccum in quarto gradu, sunt autem hæ: Arsenicum al. arsenicum rubeum

rubeum, azaruech æs, & flos eius, capitellum, omnes numerabo, sal præparatum, & glandes virides, alumen rochæ, alumen plumæ, cortex ilicis, pulvis affodilorum. Diximus de aliquibus medicinis, & earum complexionibus secundum dispositionem quatuor graduum simpliciter, ut artista per istas, quæ hic ponuntur, aliàs investigare sciat, secundum complexionem, saporem, odorem, ponderositatem, & limitatem ad faciendos diversos effectus, in corpore nostro: Nunc congruum est ut dicamus in generali de qualitatibus propriis, & appropriatis, ut artista cognoscat, quæ qualitates sint simplices, & propriæ, & quæ appropriatæ: & quæ qualitates sint gradatæ in rebus naturalibus, ut cognoscatur uniuscuiusq; medicæ compositus finis ex multis, & diversis medicinis compositæ, & ut sciatur quid homo dare debet, vel auferre infirmis.

Canon vigesimus quartus.

In quo continetur præfata doctrina.

Valde fili mi meditamur, ut revelemus tibi qualitates rerum proprias, scilicet in quo gradu existere possent secundum naturam, ut destruantur multorum opiniones: qui duas qualitates in una & eadem re dixerunt, calidum & siccum in quarto gradu, ut castoreum, quod dixerunt calidum & siccum in quarto gradu: contra quos talem fundamus rationem: Quatuor sunt massæ principales, quæ sunt quatuor elementa, vel sphæræ: quarum quodlibet elementum sit in alterius sphæra, scilicet unum per sphæras omnium, & omnia per sphæram unius, hoc au-

ista natura orbe fabricat ut ex mixtione eorum ori-
 antur individua sphaerarum : in quibus elementa ac-
 tualiter existant, ut supra probavimus, quæ esse non
 valerent, si mixtura vicissim non essent : quoniam si
 mixtio universalis orbis deficeret, deficeret etiam
 specialis, atque individualis. Deficiente enim generali
 venit particulare in sui ipsius corruptionem. Denique
 quodlibet elementum ex eo quod juxta sui naturam
 in propria sua sphaera ignis, quam siccitas, nec aliqua
 aliarum complexionum : & sic de aliis rebus. Item quod-
 libet dictorum elementorum habet proprium subiectum
 in individuis specialibus : in quo sui caliditas maior
 est, quam qualitates aliorum elementorum, sicut in
 pipere, in quo magis viget proprietas ignis, quam in
 croco, & in aloë : in quo magis est de complexione
 aeris, quam in mirabolanis : & sic de aliis rebus simi-
 libus istis. Unde facio istam rationem : Omnem effe-
 ctum consequi oportet naturam suæ causæ. Si igitur
 ignis, qui est causa omnium calefactibilium, maior &
 sui proprietatem habet in sphaera sua, & sua proprie-
 tas ibi magis reperitur, quam proprietas aliorum,
 sicut in rebus calefactibilibus, de complexione ignis
 oportet quod maior sit caliditas, quam humiditas,
 ut appareat concordantia in differentia existens in-
 ter causam, & suum effectum : & ut appareat diffe-
 rentia inter rem calidæ complexionis, & humidam
 rem, vel siccam : quia si una res haberet in se duas cõ-
 plexiones æquales, sicut si in pipere caliditas & sicci-
 tas esset in eodem gradu, piper esset æqualiter sic-
 cum, sicut calidum : & sic esset possibile has duas
 com-

complexionem habere æquales contra frigiditatem :
 & possibile esset quod frigiditas & humiditas essent
 æquales contra caliditatem & siccitatem, quod est
 impossibile : Quia sic non inveniretur aliquod spe-
 ciale individuum, in quo caliditas unius elementi es-
 set prædominans, nec prædominationem caperet ab
 illo : sicut piper, quod dominationem capit ab igne,
 quia calidum : Aloë dominationem ab aëre, quia hu-
 midum : Mandragora ab aqua, quia frigida : Mirabo-
 lanus à terra, quia siccus : hoc autem est impossibile,
 quia sequeretur irregularitas in individuis naturalibus.
 ex eo quod non habent instinctum magis ad quali-
 tatem unam, quam ad aliam. Ex quo fieri notare po-
 tes, quod sicut quodlibet elementum dominatio-
 nem propriam secundum suam naturam habet in
 sua propria sphaera, quam alterum non habet : ita
 magnam dominationem habent propria individua
 specialia, in quibus qualitas unius elementi magis
 prædominatur : quam alterius : Exemplum : nam
 ignis est calidus proprie, siccus à proprietate :
 nam caliditas maior est in igne, quam siccitas,
 quoniam proprietas maior est in qualiter re,
 quam appropriata : Sic enim est in individuis,
 quod oportet habere unam propriam qualitatem
 aliam appropriata, ex eo, quod effectus suæ cau-
 sæ correspondere debet, hoc ponitur per regu-
 las : quia si ignis, qui est causa alicuius rei calefactibi-
 lis, est calidus, & siccus, ignis in primo calefactibili
 non potest transmittere extra se similitudinem,

similem suam, nisi cum suo calore, & siccitate per modum naturæ, caloris, & siccitatis, & iterum aliarum complexionum: Si igitur in individuo per ignem causantem oportet maiorem esse caliditatem, quam siccitatem: & sic erit siccitas depressior. Et sicut diximus de igne, ita intellige de aliis qualitatibus elementorum, sicut ignis in propria sua sphaera est forma, alia elementa materia, quia calefacta, sic sua propria qualitas in individuis naturalibus existens est forma extensa, & diffusa super omnes alias elementorum qualitates. Ex his multum bene concluditur, ipsam qualitatem ignis in subiecto ignis maiorem esse, quam alteram qualitatem, & sic talis qualitas in simili subiecto est Rex, qualitas verò quæ magis concordat cum propria, est Regina: Alia verò quæ nunquam concordat, militem dicimus, ultima verò qualitas quæ primo contrariatur ex sclava: Exemplum tibi dabimus, ut facilius possis intelligere, ad monendum te ipsum ad obiectandum: Nam piper est calidum propriè, siccum appropriatè, caliditatem verò oportet esse maiorem in illo, quam siccitatem, aut humiditatem, aut frigiditatem. Est ergo in pipere caliditas Rex: nunc verò quia siccitas magis cum igne concordat, quam altera aliarum, est siccitas in igne vel pipere Regina. Et quia post siccitatem humiditas cum caliditate magis concordat, est humiditas in pipere miles. Quia verò frigiditas caliditati contrariatur, est frigiditas, seu aqua in pipere sclava, & ideo ultimo situata in subiecto igneo. Unde secundum conditionem maioritatis, & minoritatis situati sunt gradus in rebus naturalibus: sicut piper habet

habet quartum gradum caliditatis: ideo caliditas est in illo maior, ergo alia minores illa, propriæ, alia appropriatæ. Et sic sequitur distinctio & qualitatum individuorum, quam aliqui asserunt esse impossibile. Nunc igitur quia regina magis concordat cum rege, quam miles aut sclava, oportet Reginam esse maiorem in regia domo, quam sit miles vel sclava. Et ideo quia regem regina sequitur, & non est tanta sicut rex, ideo minor est, & uno gradu inferior, & cognominatur tertia, & est siccitas in pipere in tertio gradu, & post reginam miles maior est in domo regia. Alia maioritas dicitur alius, ergo inferior ideo dicitur secundus, & sic in pipere humiditas est in secundo gradu. Item quia post militem sclava minor est in domo regia, quam nullus alius: alter ergo inferior isto dicitur, qui nominatur primus: Et sic concluditur quod piper est calidum in quarto gradu, siccum in tertio, humidum in secundo, frigidum in primo. Et sicut diximus de pipere, quod habeat complexionem igneam, sic potes dicere de aliis rebus, & qualitatibus respiciendo maioritatem & minoritatem concordantiae. Præterea scias, quod non omnes res naturaliter habet quatuor gradus in se integrè: sed ex illis, habet degradatè. Et ad hoc melius intelligimus, formamus puncta quatuor in quocunque gradu cuiuslibet qualitatis, quæ quidem puncta sunt tamquam medium per quod movetur intellectus ad intelligendum res quantum habent de una compositione, vel de alia: unde valde est confusa doctrina de gradibus, ideo quod non est sciëntia in mundo quæ tam parum sciatur: sed hic in summa brevi breviter

tractabimus: & primò dicemus, quod res quæ sit calida in quarto gradu, omnes alios gradus habet integros, & hoc etiam dicendum est de siccis, humidis, & frigidis. Sed res quæ sit in tertio gradu calida, & in secundo sicca, & in primo humida, & in duobus punctis frigida, & quæ est in tertio gradu humida, est frigida in secundo, & calida in primo, sicca in duobus punctis frigida. Item, res quæ est in primo gradu calida, est in tribus punctis alterius humida, & in duobus sicca, & in uno puncto unius frigida. Et sicut posuimus exemplum de calidis: Ita potest de humidis dicere, & etiam de aliis rebus. Item multæ & diuersæ opiniones fuerunt in hac intentione super calidum in primo, & calidum in secundo, & calidum in tertio. Quoniam in uno individuo est caliditas in tertio gradu, & in altero in eodem: Sed differunt secundum actionem & passionem: quoniam in uno individuo est forma, & in altero materia. Regina verò sub rege patitur: Rex verò in quocunque individuo est forma. Regina verò, miles, & sclava sunt materia: Non est ergo æqualis actio unius qualitatis existentis in diuersis individuis ratione supradicta. Et hoc intellige secundum applicationem simplicem singularem uniuscuiusque: Non autem secundum complexionem multarum medicinarum congregatarum ad unum finem: & de hoc dabimus exemplum. Squilla, & Tutia, quæ est calida in tertio gradu, & agnus castus calidus in tertio gradu, sed quodlibet ipsorum applicetur ad corpus nostrum, maiorem caliditatem influit agnus castus, quam tutia: Ratio

huius

huius est, quod caliditas in agno casto est Rex, in tutia verò Regina. Igitur, &c. Item quia caliditas in tutia est terrificata, & fiat secundum passionem, in agno casto secundum actionem: Et quia maioris naturæ est res agens, quam patiens: Igitur &c. Item in tutia caliditas habet duos punctos frigiditatis sibi contrariantes: in agno casto verò caliditas solummodò habet duos punctos unius gradus contrarios: Item, quia caliditas existens in tutia deficcatur ultimato modo, quia est inseparabilis à natura illius, & siccitate formata: in agno casto calefacit plus, quam deficcatur, quia ibi caliditas est Rex, & à nullo formata: sed siccitas est in illo ignificata, & prius per naturam caloris calefacit, & postea deficcatur: Quia in quacunque re naturali prius in seipsa oportet esse actum proprium coessentialem illius, quam appropriatum, & etià caliditates submissæ in aliquo individuo formata aliqua natura, prius sunt in corpore nostro agendo secundum naturam formæ, quàm formata existit, quàm per suam: sicut caliditas ignis, quæ ignificat terram: Terra verò existens in igne prius calefacit, secundò deficcatur: hoc verò fit, quia natura ignis, cui submittitur siccitas, movet siccitatem secundum naturam suæ ignificationis ignibilitantis, & ignificantis. Ecce quæ differentia est inter calidum in tertio gradu, & calidum in secundo: & sic de humido, frigido & secco. Non est autem sic in compositione multarum medicinarum ad unum finem, quia caliditas caliditatem iuvat, gradus gradum, punctus punctum. Exemplum: quædam medicina componitur ex aloë,

ex aloë, pipere longo, rosīs siccis, mastice, chariofoliis, succo fœniculi, & scammonia. Nunc verò gradumustalem medicinam. Aloë est humidus in tertio gradu, & in duobus punctis unius gradus. Rosæ vero siccæ sunt in secundo gradu siccæ, calidæ in primo, frigidæ in duobus punctis, humidæ in uno puncto. Matix est siccus in tertio, calidus in secundo, frigidus in primo, humidus in duobus punctis. Chariofoli vero sunt calidi in tertio, sicci in secundo, humidi in primo, frigidi in duobus punctis gradus: Succus fœniculi est calidus in primo, siccus in tribus punctis, humidus in duobus, frigidus in uno puncto. Scammonia est calida in quarto gradu, sicca in tertio, humida in secundo, frigida in primo. Nunc ergo videamus, quot gradus, & quot puncta habemus de una qualitate, & quot de alia. Et sic tangamus gradus, & punctos usquequo ex omnibus istis habemus unum gradum simplicem: cuius naturæ debeamus medicinam iudicare, & prius videamus de calidis qualitatibus, & omnes gradus dividamus per puncta, postea jungamus puncta de quatuor in quatuor, & faciamus gradum in aloë: Namque sunt duo puncta caliditatis, in pipere longo 12. in rosīs 4. in mastice 8. puncta, in fœniculo 4. In chariofoliis 12. in scammonia 16. Sicque in ista medicina sunt 58. puncta calida. Item in aloë habemus quatuor puncta frigida, in pipere & in rosīs siccis, & in mastice quatuor, in chariofoliis duo, in succo fœniculi unū, in scammonia quatuor puncta. Unde habemus in hac medicina novendecim puncta frigiditatis. Item in aloë habemus octo puncta humiditatis, in pipere quatuor, in rosīs unum, in masti-

mastice duo, in chariofoliis quatuor, in fœniculo duo, & in scammonia 2. puncta: Et sic in hac medicina habemus 29. puncta humiditatis. Item in aloë habemus unum punctum siccitatis, in pipere longo octo, in rosīs quatuor, in mastice duodecim, in fœniculo tria, in chariofoliis octo, in scammonia duodecim puncta. Et sic habemus in hac medicina 48. puncta siccitatis. Nunc verò jungamus omnia puncta, & primò caliditatis, quæ sunt 58. deinde frigiditatis, quæ sunt 19. Tertio humiditatis, quæ sunt 29. Ultimò siccitatis, quæ sunt 48. Nunc demus unum punctum alteri contrarium, & postea puncta duarū qualitatum quæ necesse habent, esse concordantes, quæ supererunt illis dabimus medicinam, unde 19. puncta frigiditatis demus alia 19. puncta caliditatis, restant 38. Item de humiditate habemus 29. puncta: Nunc istis 29. punctis, demus alia 29. siccitatis. Et sic de 48. punctis subtrahendo 29. remanent 19. puncta siccitatis. Nunc ergo à 39. trahendo 19. humiditatis, quæ aliis punctis dabimus remanent 20. Ex istis igitur faciemus ista quatuordecim puncta. Nam uni gradui dando quatuor puncta in quatuordecim punctis, sunt tres gradus & duo puncta: & sic medicina est in quarto gradu calida non in summitate quarti gradus: Ex quo patet quod multæ sunt compositz medicine, quæ ultimatem quarti, tertii, secundi & primi gradus non habent, amittunt enim unum punctum, vel duo in compositione propter generationem, & corruptionem ad ultimum finem ex omnibus resultatum in medicina composita. Ex quo patet illa quæ supra dixi, scil. quod una qualitas depressa

pressa multiplicata cum altera agente, resultat quidam qualitas ultimata in medicina, quæ est forma, ex eo, quod una qualitas iuvat aliam similem sibi. Ex quo est tibi revelatum, quod una qualitas, quæ secundum simplicitatem individui, hoc est, medicinarum simplicium est patiens, secundum compositionem est agens, & converterio. Multum est ulla doctrina necessaria medicinis quibuscunque arte medicina huiusmodi ad componendum medicinas quascunque, & ad sciendum ultimatum gradum, resultantem ex pluribus gradibus ut coniungatur quantum potest calefacere, quantum desiccare, quantum potest humectare, quantum potest infri-gigare, quod facile sciri non potest propter confusionem gradationis medicinarum simplicium: aliorum auctorum qualitatem appropriatam æqualem faciebant qualitati propriæ, quod est impossibile, & contra cursum naturæ. Nam Regem oportet esse maiorem in regno suo omnibus aliis: quia si aliter Rex esset, & destructa simplicitas rerum & dominatio, & proprietates propriæ & actio & passio. Valde prolixa est doctrina: sed sumus de intentione plus de hac materia in præsentia non tractare, quoniam in pluribus plenè tractavimus de hac doctrina, ad quæ remittimus: ut est Liber principiorum medicinarum: Liber qui dicitur ars medicinarum: Liber qui dicitur de ponderositate, & levitate elementorum: Item de regiminibus sanitatis: Item Liber qui dicitur doctrina de gradibus, in quibus ista scientia satis est diffusa: Et quia per ista, quæ hic diximus, poteris satis de hac doctrina esse instructus. Quæstio: Pater, cur non posuisti

posuisti hic omnes medicinas quæ conveniunt, & earum gradus, ut ex eis possint medicinarum compositæ fieri secundum traditam doctrinam? Solutio. Fili, ut evitetur prolixitas, quoniam sumus de intentione hunc librum compendiosum facere, non autem prolixi. Quæstio. Quomodo ergo pater cognoscere gradus aliarum medicinarum hic non explicatarum? Solutio. Fili, ut recurras ad antidotaria philosophorum, & secundum propriam qualitatem impositam, sicut in gradu: sic de aliis quoque appropriatis iudicabis, ut supra diximus, scilicet si philosophus diceret esse calidam, & siccam in tali gradu, scilicet quarto, à qualitate quæ prius denominatur, incipiens dando illi propriam, quia philosophi illi invenerunt, proprius esse in operatione, & postea de aliis qualitatibus iudicabis secundum doctrinam tibi traditam superius, secundum maioritatem, vel minoritatem concordantiæ ad propriam qualitatem, quoniam qualitas propriæ qualitati alicuius rei magis concordans est, ab ipsa magis diligibilis: & ideo circa se ipsam ponit, ut adjuvet se ipsam, contra actionem suam contrariam. Exemplum: In pipere caliditas est propria qualitas, & est in quarto gradu, oportet etiam quod piper sit compositum ex aliis qualitatibus, sicut ex siccitate. Nunc quia caliditas est Rex, confurgit ad se prima qualitas, quæ magis secum concordat, quæ est siccitas. Ista autem qualitas non est æqualis caliditati, cum sit Regina: sed eius inferior per unum gradum: & quia post siccitatem humiditas magis concordat cum caliditate, ideo humiditas

miditas in pipere non est æqualis siccitati, & quia non est æqualis, est minor siccitate per distantiam alterius gradus. Item quia frigiditas est contraria caliditati, est posita in pipere post humiditatem uno gradu. Ex quo multum evidenter patet, quod res quæ calida est in quarto gradu, est sicca in tertio, humida in secundo, frigida in primo. Hæc sit tibi regula generalis ad iudicandum de aliis qualitatibus ponendo in medio figuræ, & secundum quam potest iudicare de complexionibus, & gradibus medicinarum simplicium, & compositarum. *Quæstio*. Pater, cur quedam medicinarum quarti gradus sunt mortifera, quedam non? *Solutio*. Fili, quoniam quedam sunt humida, calida, sicca ac frigida in ultimo puncto quarti gradus: quedam in tertio, quedam in secundo, quedam in primo. Unde facias talem regulam: Omnis medicina, quæ est in quarto puncto quarti gradus calida, sicca, humida, frigida, est mortifera. Exemplum de calidis, ut napellus, cardus, viscus, squilla, oleandrum, herba cum aqua occidunt corvi: de humidis, ut argentum vivum: de frigidis, ut cicuta, & cerebrum catti. De siccis vero, ut arsenicum album vel rubeum: azarueth, æs ustum, viride æs, gypsum: unde quantum declinant à quarto puncto, tanto minus sunt mortiferi, & squilla quæ commiscetur cum multitudine aliarum, non est ita mortalis, sicut sola, & sal armoniacum non est tam nocivum, sicut arsenicum: & luscuiamus non est tam nocivus, sicut cicuta: & Mercurialis non est tam nociva, sicut argentum vivum: Et sic de aliis similibus istis. *Quæstio*. Pater, cur magis interficiunt res exstentes

stentes in ultimo puncto quarti gradus calidæ, siccæ, &c. quàm res quæ existunt in puncto aliorum graduum? *Solutio*. Fili, quia retinent in eis plus de simplicitate esse componentis, quæ simplicitas est subtili materia maturata plus, quàm in aliis gradibus. Ex hoc sufficit tibi exemplum, quod superius diximus de basilisco, & fulgure: Et ut facilius intelligas medicinarum gradus, has tibi 20. figuras facimus: per quas potes movere intellectum, tamquam medium directivum ad intelligendum hoc, quod de gradibus superius fecimus. In primis enim quatuor figuris continetur scientia quatuor medicinarum simplicium, in ultimo puncto quarti gradus existentium: & in aliis quatuor illarum rerum, quæ sunt in quarto gradu, sc. in tribus punctis. Et in aliis quatuor de illis quæ sunt in tertio: & in aliis quatuor de illis quæ sunt in secundo: & in aliis quatuor de illis quæ sunt in primo.

De virtutibus & proprietatibus medicinarum.

DICTO de gradibus medicinarum, congruum est ut deinceps dicamus de earum virtutibus & proprietatibus, ut cum illas applicaverimus ad corpus nostrum reddantur eiusdem virtutis in millecuplo, quàm si per se agerent.

Canon vigesimus quintus.

Qui docetis primò res quæ sunt attractivæ.

FILI, in præsentem sumus de intentione, ut revelemus tibi, quæ sunt attractivæ, ut à corpore nostro attrahantur.

trahi possent quæcunque res nocivæ, ut ferrum, lignum, & etiam apostema, & sunt istæ quæ sequuntur: Magnes, pulegium, assa fœtida, scoparia regia, apium, majorina, solium, pulmones, petroleum, sulphur, capsia, catapucia, diptamus rubeus, cathumia, feraprium, armoniacum, aristologia longa, adeps cuniculi: Applica ergo medicinas istas cælo nostro, & attrahent tibi omnem rem supra modum.

Canon vigesimus sextus.

Qui docet, quæ sint res purgantes humores peccantes in corpore nostro, & primo de purgantibus sanguinem.

EX his quædam laxant ventrem, & provocant vomitum quandoque, quia abhominabiles redduntur naturæ: quædam attrahunt humores sibi similes: ut sunt Reubarbara, scammonia, psillium: & juvante naturâ virtute membrorum expellente ad intestina, & ex intestinis ad extra: Et earum quædam purgant cum viscositate, ut est mercurialis, psillium. Quædam cum stipiditate, ut est mirabolani. Quædam cum ventositate, ut semen atriplicis. Quædam verò cum dulcedine, ut scammonia, cassia fistula. Quædam verò cum amaritudine, ut aloë, & aliæ purgare habent.

Hæc verò sunt quæ purgant sanguinem in quacunque parte corporis.

Cassia fistula, malva, manna, pruna: capsia, viola, succarum, serum, succus mercurialis, uva in aurora collecta.

Adelan-

Adelancholiam purgant istæ res, quæ sequuntur & conferunt quibuscunque quartanarijs exilenticis, & apoplepticis.

Lapis lazuli, lapis armenius, thimus, epithimus, embuli, sticados, omnes mirabolani, camepithes.

Cholera verò purgant ista quæ sequuntur.

Capilli Veneris, Reubarbara, succus lactuce, Tamariindi, endivia, scabiosa, pruna, lingua cervina.

Phlegma verò purgant quæ sequuntur; scilicet ista.

Sambucus, anacardus, concordium, colloquintida, favina, fenæ, polipodium, piretrum, enula campana, piper longum, fumus terræ, saxifragia, euphorbium, elleborus niger, radix cucumeris agrestis, quatuor radices diureticæ: Hæ ergo res traditæ à Deo nobis, & cum determinata virtute applicatæ cælo nostro sunt miraculose ad expellendos mortales nocivos humores, de corpore nostro.

Canon vigesimus septimus.

Qui docet, quæ sint res quæ stringunt ventrem & sanguinem.

Ista autem quæ constringunt sunt sicca, & frigida, quia ratione stipenditatis constringunt meatus: Quædam verò ex iis à proprietate, & sunt ista quæ sequuntur: Corallus, mumia, cristallus, balauftia: Alumen, Tutia, Hyacinthus, Consolida

E 2

minor;

minor, pica immatura, cubebæ, argilla, antimonium, cinis factus ex panno lineo, etiam sanguis ex vena stringit, garabe, dragantum, sumach, acatia, almastica, mora celsi, fraxinus, bolus armenius, ypoquistior, poma cypressi, virga pastoris, terra sigillata, succus salicum, gummi arabicum, cinistamarindi, semen papaveris, pentaphillon, portulaca, sangis 20. plantago, mala punica, caules nimis cocti, hennathites, ferrugo, citonia, lithargirum, chariofoli, sterco aziminum, cortex nucis, pili leporis usti, atramentum ustu, sanguis vaccæ, sorba, mirtus, sanguis draconis, nurolli, menta cum aceto, lac asinæ, calceus, amygdalæ, enula, Ritus, milium, glans, faba barberis, galla, thus, spodium. Ex his omnibus vel quibusvis affige in cælo nostro, & miraculosè sanguinem vel ventrem iuxta suum modum restringit, cum tibi fuerit necesse.

Canon vigesimus octavus.

Qui docet, quæ res sint indurativa.

Rigidanimis sunt, quæ indurant ex eo, quia materiam congelant, & membra indurant, & quædam ex eis sunt sicca valde: sunt autem hæc quæ sequuntur: Myrra, portulaca, solatrum psillium, aqua lentis, jusquiamus. Accipe ergo fili medicinas, & affige in cælo nostro, & fiet indurativum supra modum.

Canon vigesimus nonus.

In quo continetur scientia, quæ res sint mollificativa.

Dicamus nunc res mollificativas, & affige eas in cælo

cælo nostro, ut reddamus tibi ipsum mollificativum, ut scias corpus mollificare cum necesse fuerit, & sunt istæ: Camomilla, eupatorium, melilotum, mastix, galbanum, storax liquida, armoniacum, bdellium, absinthium, opponacum, radix altææ, oleum vetus, adeps caprinus, adeps asnerinus, adeps hircinus, sanguis vitellinus, malva, pulmo, adeps pullinus, medulla cervina. Affige igitur fili quamlibet istarum rerum nostræ quintæ essentia, & fiet mollificativa.

Canon trigesimus.

In quo continetur scientia illarum rerum, quæ maturant apostemata.

Veniamus igitur ad naturam rerum, quæ maturant saniem, & educunt, quarum quedam sunt viscosæ, claudentes poros, ut virtus naturalis intus confortetur, & virtus apostematis digeratur, & sunt istæ quæ sequuntur: Radix altææ, sticados, semen lini, storax liquida, scenum græcum, anetum, laudanum, ficus sicca, fermentum, butirum, uvæ passæ: Affige quamvis istarum in cælo nostro, & fiet tibi maturativum ultra modum, ut applies illud corpori nostro cum necesse fuerit.

Canon trigesimus primus.

Qui docet, quæ sint res corrosivæ, & carnis reparativæ.

Corrosiva & ulcerativa differunt inter se: quoniam corrosiva sunt illa, quæ carnem corrodunt & cutem: Ulcerativa verò sunt illa, quæ carnem quidem rumpunt, sed carnem non comedunt. Unde corro-

siva sunt ista: res ustum, viride res, cupersa, vitreo-
luta, & fenicum utrumque, antimonium. Sed res ul-
cerativæ, & mordicativæ sunt hæc: Tutia, alumen,
lapis, galla, piceum, euphorbium, calx viva, squi-
nantum, cinabrium, argentum sublimatum, spuma
maris, cantharides, radix assodilorum, flammula, lac
suis, balaustia: Affige ergo omnes istas res juxta
suum modum quintæ essentiz nostræ, & talis tunc
fiet rectè.

Canon trigessimus tertius.

*Qui docet res consolidativas & vulnerum
mundificativas, & carnis repara-
tivas.*

GYpsum, bolus, aloës, myrrha, folia cypressi, sar-
cocolla, omnes consolidæ, serpentaria, cortex
thuris, bdellium, lolium, anisum, asphaltum, lithar-
girim, balaustia, simphitum, testa ovi, tegula usta,
sanguis draconis: Affige ergo in cælo nostro omnes
has medicinas, & retinebis earum virtutem, & pro-
prietatem.

Canon trigessimus tertius.

Qui te docebit, quæ res sint aperitivæ.

ESc autem sciendum, quod quædam istarum sunt
quæ vehementer aperitivæ sunt, quæ præcipue
valent ad fortè de oppilationem splenis, ut scolopē-
dria: Quedam vero sunt debilia in hac operatione,
ut urtica: aperitiva igitur sunt ista: Cappari, assodilli,
asparagi, costum, gentiana, zinziber brusci, siser, Ari-
stologia 20. polium, petrocilium, spuma maris, castia
fistula, spica pardi, camepitheos, polycardia, calamen-
tum.

rum, cuscutha, acorus, trifolium, orobus, empatori-
um, fistici, cucumeris sylvestris, appium, bulbis, hy-
pericon, anisum, xilaloës, xilocalia, poëonia, che-
lidonia, hyssopus, absynthiū, lacha, porrum, cubebe,
squilla, yreos, faba aloë, camedreos, semē porri, ma-
raturum, fermentum, saxifragia, tamariscus, levissi-
cum, bacca lauri, ficados, agaricus, prallium, cipe-
rus, fumus terræ, semen urticæ, abrotanum, lac fo-
minæ, vinum bastardum, raphanus, ozimum, farina
hordei, liquericia, daucus, cinamomū, absynthiū, sca-
riola, lupinus, aloë epaticum, semen atriplicis, sterens
canis, sambucus, pix liquida, semen melonum, dipta-
mus, m. lva, anetum, miluonum: Affige ergo fili
quamlibet istarum medicinarum cælo nostro, &
fiet tibi aperitivum supra modum, ad quamcunque
corporis nostri oppilationem.

Canon trigessimus quartus.

*In quo continetur scientia mundificativarum rerum
ut mundificent vulnera, & venire faciant
spiritum, & sensum ad mem-
brum.*

ARistologia, semen tamarisci, lithargirū, cerussa,
aloë, asphaltum, philtrum ustum, thus, myrrha,
plumbum, ireon, pili leporisusti. Affige ergo fili
has res cælo nostro, & obtinebit virtu-
tem, & proprietatem ea-
rum.

Canon trigessimus quintus.

*In quo continetur scientia earum rerum
que attenuant.*

Sunt autem ista, quæ verè attenuant dissolvuntque calore suo. solvunt enim partes rei, aquam agunt suo proprio calore: Abrotanum, balsamus, bulbus, alumen, cinamomum, assa foetida, polium, pœonia, pix navalis, armoniacum, pinguedo leonis, sanguis mustelæ, semen urticæ, ameos, cepæ, cussuta, capparus, sambucus agaricus, camedrios, ciparus, affodilus, aristologia, cafortum, taptia, tarbêtina, allium, ireos, calamentum, scoriacitri, policaria, mentastrum, sticados, camepithios, xilobalsamus, eupatorium, camomila, ruta, fraxinus, gentiana, serapinum, opopanax, petrolium.

Canon vigesimus sextus.

*In quo continetur scientia illarum rerum, que
incidunt.*

Velociter incidunt, & dividunt humores omnia acetosa in communi, sed sunt aliqua aliæ, quæ specificè agunt, & sunt istæ quæ sequuntur: Ciperus, petrolium, eupatorium, camedrios, acetum, squilla, camepitheos, vitrum. Affige ergo medicinas istas in cœlo nostro, & fiet ultimum incisivum, ad incidendum humores grossos de corpore nostro.

Canon

Canon vigesimus septimus.

*In quo continetur scientia diaphoreticarum quæ per
poros humores in sanguine extenuant, & evapo-
rant, & sunt ista.*

Piretrum, salnitrum, majorana, agaricus, aristologia, vetus oleum, ficus, balaustia, assa foetida, raphanus, galbanum, pix, radix affodili, semen urticæ, ruta domestica, radix cucumeris sylvestris Affige igitur medicinas istas in cœlo nostro, & fiet tibi diaphoreticum, ut applices in corpore nostro cum opus fuerit.

Canon trigesimus octavus.

*Qui docet, quæ sint res reperiussiva, ut scias il-
las cœlo nostro applicare, ut fiat
reliè.*

Reperiussiva sunt ista quæ humores ex toto morbo, vel parte reperiunt, & prohibent, malos humores ne decertant: & sunt ista quæ sequuntur: Acetum, chimolea, barbasus, semper viva, solitrum, uva milana, pantaria, cicuta, bolus armenicus, glandes quinque, oleum rosaceum, jusquiamus, papaver, plantago, acatra, ypoquistidos. Affige ergo qualitatem istarum medicinarum quintæ essentia nostræ, & fit reperiussiva ultra virtutem medicinarum.

Canon trigesimus nonus.

*In quo continetur scientia rerum quæ obdormire
faciunt, & ut avis illis cum cœlo nostro.*

Obdormire faciunt quæ sunt nimia frigiditatis,
B s quia

quia frigiditate constringunt nervos, & humiditate humescunt spiritus, & cerebrum, & sunt ista: Semen iuniani, semen papaverum, al. semen papaveris nigrum, lenticula aquatica, mandragora, piscis torpedo, porrula, opium, salamandra, psillium, fistortacum, aqua frigida, has quippe res affige celo nostro, & facient obdormire mirabiliter quodcumque animal comedens vel bibens illud.

Canon quadragesimus.

In quo continetur scientia rerum mortificativarum.

Mortificativa vero sunt illa, quae habent acumen in lingua, & sunt haec: Cuperosa, flos oris, portum, azaracha, arsenicum rubeum, alumen, atramentum, succus ellebori nigri, succus ellebori albi, radix cucumeris agrestis, cantharides, as ustum, arsenicum album. Affige ergo in celo nostro has medicinas, & fiet mortificativum, ut applices in corpore nostro, &c.

Canon quadragesimus primus.

Qui docet, quae sint res confortantes corpus nostrum.

Confortantes medicinae sunt istae, quas hic ponimus, ut per ipsas celum nostrum reddatur confortativum, ad confortandum cor, cerebrum, intestina, & alia membra corporis nostri, cum opus fuerit: sticados, muscus, balsamus, unicornium, argentum, perlae, aurum, ambra, canfora, berberum, spongia solis, storax liquida, polium, xilobalsamus, galangus,

gus, poma citri, chariosoli, crocus, cuscute, sandali, corallus, calamenta, Romanicus caron, anisum, cuminum, spodium, ozimum, cubeba, cardamomus, spica nardi, aqua ardens, aqua rosata, omnes mirabolani, cinamomum, malthis, ciperus, borago, scario-la, caulis, menta, xilocaasia, zedoaria, nux muscata: Affige ergo fili quintam essentiam his medicinis, & habebunt vim confortativam ad omne membrum.

Canon quadragesimus secundus.

Qui docet, quae sint res veneno repugnantes, ut affigas illas celo nostro, ut habeat vim repugnandi veneno, plus quam tyriaca magna, & sunt haec quae sequuntur.

Vitriolum, diptamus, gentiana, allium, cornu cervi: Affige ergo fili istas medicinas quintae essentiae nostrae, & habebit vim repugnandi veneno.

Canon quadragesimus tertius.

Docet doctrinam, quomodo haberi potest quinta essentia ex mineralibus.

Diximus de medicinarum simplicium virtutibus, & quomodo potest haberi earum quinta essentia ad habendum earum virtutem plus quam si per se ponantur: nunc congruum est, ut dicamus quomodo haberi potest quinta essentia de mineralibus, sicut docuimus supra extrahere quintam essentiam a vegetabilibus, & lapidibus, sicut etiam potest extrahi a mineralibus, secundum ordinem generale, sed quia intellectus plus

plus de re specificata intelligere potest, si de ipsa specialis hac scientia, quam si hac generalis: Igitur de metallorum quinta essentia specificè tractabimus. Unde filii in virtute helyon accipe aquam Mercurii, quæ facta sit per modum, qui in nostro testamento dicitur in libro, qui Mercuriorum inticulatur in capitulo quod incipit: Tu fili accipias delimonis liquore &c. & in ista aqua dissolvas unciam mediam lunæ purissimæ, & post distillationem filtralem separetur aqua à fecibus, in qua vadit limositas aquæ: hæc aqua est resolutiva omnium aliorum corporum, & similiter argenti vivi: cuius virtute margarite reformantur in naturam pristinam secundum modum, quem diximus in nostro testamento, & in compendio super testamentum & codicillum misso regi Roberto: secunda verò aqua fit sic, scilicet. quod capias plumbi purissimi 3. is. ut de prædicta prima aqua, quod sufficit, & postquam videris plumbum dissolutum separa aquam per distillationem filtri, & feces extra mitte, quia nihil valerent. Post hoc verò distilla aquam per alembicum, & serva feces ad tempus opportunum. Tertia verò aqua sic fit: capias de cupro 3. unam, & illam dissolve in tanta quantitate primæ aquæ quantum volueris, & tibi visum fuerit, & dimitte illam quiescere, in ampulla sua in frigido loco per unum diem naturalem: post hoc verò separa aquam viridem per filtri linguam, & primas quidem feces extra mitte, deinde distilla aquam per alembicum, & distillatam serva, similiter serva feces secundas. Quarta verò aqua sic fit: stanni purissimi de cornubia, quod est purius omni alio, & dissolve in aliqua

aliqua quantitate primæ aquæ, & distilla per filtrum. Post hoc aquam illam cum limositate sua & feces quæ remanserunt extra mitte. Post hoc distilla aqua per alembicum, & serva feces secundas. Quinta verò aqua sic fit: Recipe 3. unam ferri purissimi, & dissolve ipsum in tanta quantitate aquæ primæ, quod tibi sufficiat. Post distilla per filtrum, & mitte feces extra, & iterum distilla aquam per alembicum, & serva feces secundas. Sexta verò aqua sic fit: accipe 3. unam auri purissimi, & dissolve ipsum per modum quem tibi diximus in nostro testamento, scilicet. cum hy-naria tanto cum pondere aquæ quintæ essentia, & fac sicut fecisti de aliis. Item filii tu omnia ista metalla dissolvere poteris hoc ordine, facta aqua primâ, in illa dissolve metallum quod modo tibi secundario præcepimus dissolvere, deinde fac de isto sicut prius tibi diximus, & in aqua secunda dissolves metallum tertium. Et in aqua tertia dissolves metallum quartum. Et in aqua quarta metalli dissolves quintum metallum. Et in aqua quinta metalli dissolves metallum sextum. De quavis aquarum istarum accipe secundum quod tibi visum fuerit sufficere, ad dissolvendum metallum. Hæc autem limositates metallorum dicuntur quintæ essentia eorum, seu mercurius ipsorum mineralium, quem philosophi consideraverunt in opere alchimico & lapidifico, & in opere medicinali. Sed in opere alchimico istæ quintæ essentia considerantur subtilius, quia in subtiliori materia propinqua quod super divisionem elementorum, ut in tertio huius volumine dicemus. In lapidibus verò propinquior: In medicina verò qualibet pars

pars respectum habet. Dicto de quinta essentia mineralium, qualiter potest per subtile magisterium haberi a nobis nostris: nunc congruum est ut dicamus de divisione illarum in generali.

Canon Quadragesimus quartus.

*Qui docet hanc doctrinam ad indicationem
huius magisterij.*

Quando verò metalla tunc fuerint resoluta, divides quamlibet aquam in partes duas, unam quoque partem uniuscuiusque partis pones cum suis propriis fecibus in alembico vitreo, & distilla in limo deserto, qui est aer factus ex duobus corporibus in furno, quem tibi prius designavimus, cum igne gravi, etiam resplendent cum modica virtute minerali & cum magna limositate appropriata ad virtutes cœlicas recipiendas vel resumendas, & quancumque aquarum illarum mittes in ampullam vitream cum collo longo, & cum solo rotundo. Et post hoc claude eius orificium cum cera communi, & post cum mastice, & quamlibet illarum ampullarum pone in sereno loco, taliter quod lapillus, nec aliqua alia res quævis nociva tangere possit ratione vitri, fili tu capies feces naturales, a quibus limum resolvisti quæ sunt due feces per evaporationem sublimationis in partibus aquarum, quas misisti ad serenum locum, & illas mitte in ampullam vitream cum collo longo, quæ contineat duas palmas, & pone intus partem suam aquæ quæ reservatur de illa aqua limosa jam dicta, & claude ampullas cum clausorio ceræ & mastice, & alutæ, sicut alterius fecisti, & sepeli illas in horto in ret.

in terra bene grossa in profundo unius palmi cum dimidio, & ponas ollam aut quamvis aliam rem in giro colli ampullarum quæ appareat extra ad illius conservationem, & stent sic per unum annum completum. Sic etiam facies in alchimica transmutatione scilicet aerem cum terra figliata, similiter sepelias in una ampulla, & ignem pone cum altera ampulla in loco sereno, sicut de aliis fecisti. Fili si vis scire istam triplicem scientiam, necessarium est tibi scire qualiter locus generet suum locatum, de sua propria natura, fili unius naturæ sunt aquæ, quæ mittuntur in terram: & alterius quæ ponuntur ad aerem: quoniam illæ quæ mittuntur in terram, habent vim, & virtutem indurativam, congelativam, atque fixativam: & illæ quæ sunt in aere, habent virtutem & proprietatem indurandi, congelandi atque fixandi, passive tamen intellige, finito quippe anno tu habebis illud, quod a mundo desideratur, ad hoc opus vel ad illud: de quo potes ad placitum quod voles facere, tam in magisterio alchimico, quam lapidifico, quam etiâ in minerali: unde ponemus tibi regulam generalem ad utrumque opus lapidificum, & alchimicum. Quando igitur volueris componere lapidē transmutationis, utrumque vel quemcumque alium pretiosum, respice cuius est coloris & virtutis: Item respice, utrum lapis transmutationis debet esse albus vel rubeus, & sic conditionabis aquas tuas miscendo quascumque cum aliis in magisterio pretiosorum lapidum: sicut smaragdus, qui componitur de aqua indurativa argenti, & de aqua acrea cupri.

Item

Item adamas qui componitur ex aqua indurativa argenti, & ex aqua ætherea, vel æretata argenti. Item balatius qui generatur & componitur ex duabus naturis dupliciter argenti vivi aquati, scilicet ex aqua ætherea argenti, & aqua ætherea auri æqualiter mixta. Item componitur berillos quæ fit ex æquali pondere aquæ æthereæ argenti & aquæ æthereæ stanni mixta æqualiter. Item cadmia quæ componitur ex aqua argenti vivi ferri, quæ est coloris rubei resplendentis valde, ratione sulphuris deducti, & conversi in modum aquæ æthereæ ignitæ, respiciens naturam argenti vivi. Et quia sua natura est ætherea, ideo restringit sanguinem. Accipe ergo de aqua æthereæ ferri, & imple molem cere post virtutem restrictivam acceptam, & indura illam in aqua terrestri ferri, & prosequere per informationes tres quæ continentur in lapidario nostro. Item carbunculus, qui componitur ex aqua indurativa auri, & ex aqua æthereæ æthereæ eiusdem. Item Topasius, qui componitur ex aqua indurativa ferri, & aqua æretata vel æthere auri. Item Elitropia, quæ componitur sicut smaragdus, nisi quod cum aqua ætherea cupri miscetur media pars æthereæ ferri, & cum indurativa cupri, similiter tantundem de indurativa ferri. Item saphyrus, qui componitur sicut adamas, nisi quod cum aqua æthereæ limæ miscetur de aqua æthereæ vel æretata stanni. Item hyacinthus, qui componitur sicut alamandus, nisi quod additur de aqua æthereæ ferri. Item perla, quæ secundum hanc viam componuntur ex aqua æthereæ limæ, & ex aqua æretata stanni, mixta cum aqua æthereæ limæ, ad quin-

quintam partem aquæ limæ, & cum aqua indurativa stanni. Et multi alii lapides, qui componuntur secundum hanc doctrinam, quod longum esset enarrare hic in presenti libro: Unde scias, quod tot lapides componi possunt, ex istis aquis, quot sunt in rerum natura, & tot habent virtutes, quot naturales, ut superius diximus in theoria huius libri. Et diximus prolixius in nostro lapidario per totum: Ideo in hac parte illuc remittimus, quia ibi largè continetur hæc doctrina. Item in compositione lapidum philosophorum rubei sic facies: Tu capies indurativam auri aquam, quæ est aer, & terra mixtus, post hoc capies aquam æretatam, seu ætheream, eiusdem quæ est ignis, & misce secundum regulam generalem, quæ se extendit ad omnes lapides, secundum magis vel minus. In sequenti canone diximus de aquarum divisione, & modum mixtionis illarum ad lapides preciosos componendum. Nunc congruum est ut dicamus de earum confectioe in generali.

Canon. Quadragesimus quintus.

Qui docet confectioem lapidum in generali.

Fili, omnium lapidum compositio concordat in induratione, fixatione & umbræ & solis, & ignis communis, de coctione scilicet in quantitate ignis & aliarum rerum. *Questio.* Pater, unus lapis unius naturæ tantum potest sufferre ignes, sicut alter alterius naturæ, cum clarè videmus, quod quidam lapides sunt magis indurati, quam alii, & alii habent colorem hunc, & alii alium. *Solutio.* Fili, superius diximus tibi,

quod forma agit secundum dispositionem naturæ, lapides autem habent diversas materias diversimodè aptas ad recipiendum formas, ideo quælibet materia actum illius recipit, secundum quod convenit suæ naturæ. Sicut materia terræ, vel butyri funditur ad solem, & materia argilli, quæ induratur. Item motus orbis, qui movetur in generatione lapidum, & totus in quantitate una temporis, & tamen actus ejus diversimodè assiduatur, & agit in lapidibus. Nam sic est quod unus motus est in se ipso, sed diversitas causatur ex materiis rerum diversimodè accipientium actus illius: Unde fili in Christi nomine facias sic. Si tu vis componere quemcunque lapidem, necessarium est tibi cognoscere virtutes potentie, & colores quos minerales aquæ acceperunt ex influentiis cœlestibus, & terminatione forma: in quam mutantur per proprietatem materie spiritus sui aquatici, in quo retinetur: quia unius virtutis est aqua auri, alterius aqua argenti, & sic de aliis aliorum metallorum aquis. Item unius virtutis est aqua aërea, alterius aqua terrea, & hoc per dictam determinationem materialium metallorum resolutorum in spiritus aquaticos: in quibus retinentur dictæ influentiæ cœlestes. Hoc idem dicimus tibi de corporibus diversis secundum naturam uniuscuiusque metalli, & tibi diximus in nostro testamento, & codicillo (sive vade mecum) si bene nos intellexisti: quia hoc non est, nisi sulphur, & argentum vivum, & ex hinc accipiunt subtiliter & substantialiter omnem colorem, & determinationem. Facias igitur in Dei nomine, moles tuas ex argēto secundum quod affectas, quod eveniat forma lapidis, qui intus oriatur, & circumda-

bis

bis moles tuas cū cera communi, & dum intellexeris quod moles ceræ acceperint formā molis argentæ, divide cerā ab argento: dū vero sic cōpleveris, & volueris cōponere quæcunq; lapidē, tunc temporis accipias unū vas factū per modū quē tibi inferius designabimus, & sit divisum in duas partes, quarū una sit fundus altera coopertoriū, & sit factū taliter, quod coopertoriū ingreditur iuste cum corpore inferioris vasis per spatiū unius digiti, deinde capias ex aqua cuiusvis metalli, quæ virtutē habeat indurativā, vegetativā, vigoratā per cœlestē influentiā vel simplicē, vel mixtā cū altera, ut apparet in doctrina canonis præcedentis, & pone in vase prædicto. Deinde accipe molem terræ, & confestim mitte in vas taliter quod natec supra terrestre aquā per spatiū unius Ave Maria, vel Credo, vel etiā per quartā partē horæ: hoc coopertorio supraposito fili hoc modo fit: ut dictæ moles tantū ab intus, quantū ab extra impleatur vapore aquæ vel aquarum terrestriū rarificato in aëre, taliter quod cōtingit elementorū proprietates. In quibus quiescit virtus mineralis multiplicata cœlestibus virtutibus, tangentes immediate molē ceræ: tamen non quod concavitas molis impleatur dicto vapore cōverso in aquā, sed quod implebitur vapore aquæ vel aquarū invisibili: a quo cōcavitas molis ceræ recipit virtutē ad indurandā aquā aëreā, quæ postea intramittetur in lapidem pretiosum, & quod virtus lapidificativa sicut spiritus spiret, & illuminet de cera ad finem, & postea spirat in aquam, quæ convertitur in lapidem missum intus in vase. Fili istud est vas mirabile, quod præparavit nobis Deus in respectu naturalis, in quo per artificium subtile

natura influunt minerales virtutes, spiritibus median-
tibus. Et sic talis locus certus & determinatus pro-
prium locatum gignit viribus & virtutibus, quæ in
eo retinentur celestibus & mineralibus. Dictum est
enim & declaratum in nostris libris quod omni tem-
pore locatum locus gignit: & hoc non fit nisi celestis
proprietas, quæ influunt in illum, quibus virtu-
tibus minerales virtutes crescunt: sicut illarum vasa
demonstrant ad oculum omni die, & etiam natura
illius, quæ est amator veritatis. Intellige ergo fili mi
primas causas, quæ ducunt essentias de potentia ad
actum cum propria theoria: Fili, si tu nequaquam
habes practicam mixtam cum theoria, quasi nihil
valet totum, quoniam necesse est quod propria in-
tentio prius sciatur cum theoria, quam practica: sed
necesse est quod theoria practica informetur. Facta
igitur inspiratione molis, & finita quarta parte unius
horæ, vel unius salve Regina, mitte intus in molem
de aqua aerea: quæ fit ex vaporibus uniuscuiusque
metalli secundum lapidem, quem componere in-
tendis ad formam molis, quoniam formam, quam
lapis debet habere, à mole ceræ accipit: Post hoc co-
operas cum suo cooperculo, & non lutes iuncturam
cum aliqua re. & pone vas ad umbram per horas 4.
taliter quod sol non appropinquet: & ad finem quar-
tæ horæ videbis aquam congelatam, quam misisti in-
tus in molem tuam ad modum pastæ cum ingenti
virtute. Postea igitur cum videris quod aqua lapi-
dem inspissavit, tunc temporis aqua constructa acci-
piet à mole ceræ formam propriam. Postea aperis vas
tuum, & gira molem ceræ ab infra, & superius, tali-
ter,

ter, quod substantia apud congelatæ tangat imme-
diatè substantiam aquæ indurantis & congelantis.
Post hoc claude vas multum benè cum suo cooper-
culo, & claude iuncturam cum pasta facta de farina
filiginis, & pone ad solem per tres dies, & tunc per
virtutem balneationis, quam accipit lapis post suam
informationem, ipse induratur virtute propria con-
strictiva, minerali illi, & hoc per virtutem solis mo-
ventem virtutem naturalem informativam, quæ stat
in elementorum qualitatibus cum suis instrumentis.
Propterea cum videris lapidem tuum induratum, &
multum benè congelatum, divide ipsum à mole ce-
ræ: benè enim dividitur ratione suæ constrictionis:
tunc temporis tu potes cognoscere terminum suæ
indurationis, non obstantibus coloribus accidentali-
bus, quæ apparebunt in illo usquequo transgrediatur
per digestionem tertiam, quæ fit cum igne commu-
ni, quem tibi inferius dicemus: Extrahere igitur illum
de aqua, & divisum à mole pone illum ad partem, &
serva in vase vitreo facto per modum, quem tibi in-
ferius designabimus. Fili, terrea formatio fit per
tempus longius cum ceræ determinatione sicut a-
liæ: in qua verò quiescunt tanquam in fine perfe-
ctionis: ista formatio fit in tripode athomorum, qui
est furnus philosophicus deputatus ad hoc, ut videre
poteris per figuram inferius scriptam. Accipe igitur
in Dei nomine lapidem tuum induratum, sicut esset
in vase suo, & pone ipsum in ollam, quæ est super ta-
zalam, & superpone aliam ollam, & da sibi ignem
de serratura lignorum per novem dies naturales cō-
tinuè: hic est locus deputatus per artificium sicut

vult natura. Finitis ergo diebus prædictis abstrahe,
& videbis hoc, quod tibi ars de potentia in actum
deducit cum suis instrumentis naturalibus: Tunc igitur
utere illo secundum conditionem & virtutem
sue nature. *Questio.* Pater, si lapis philosophorum
cadit in doctrina formationis istius? *Solutio.* Fili,
hæc regula non solum ad lapides præciosos, sed etiam
ad lapides philosophorum extenditur: Quoniam sic
ut ex una parte aquæ suæ claræ, quæ ars componitur,
quia multum cum suis propriis instrumentis, sic ex
altera formatur, sicut alteræ ut aquæ per quas for-
matæ tota ars alchimix, quia una aquarum facit la-
pidem volatilem, altera vero fixat ipsum cum mole.
Et in hac fili natura operatur factas per alchimiam
conformatur. Sed sunt alterius naturæ. Hæc doctri-
na causatur per elementorum divisionem, ta-
men ars utraque à natura non discrepat,
quantum ad principium sui.

Finis primæ distinctionis.

Sequitur forma furnorum.

INCL.

INCIPIT SECUNDUS
LIBER SEV SECUNDA DI-
stinctio.

D lecto de magisterio primi libri: in quo de-
dimus theoreticam quintæ essentiae, & de-
claravimus modum extractionis eius, à
quacunque re elementata: in quo etiam tractavi-
mus generaliter de magisterio lapidum præciosorum
& alchimicorum: congruum est ut deinceps
dicamus, qualiter omnes istæ quintæ essentiae appli-
cantur ad corpus humanum: unde Liber iste sit inti-
tulus, Practica applicationis quintæ essentiae ad
corpus humanum.

PROOEMIUM.

D EUS ad te summe metuendum, qui es finis, prin-
cipium & perfectio omnium, qui te metunt,
& à quo omne, quod est optimum, procedit, Incipit
secundus liber huius voluminis, qui appellatur: De
remediis ultimatis generalibus ad commodum no-
stri corporis conditus. Fili, in hoc præsentis libro tra-
ctabimus de applicatione quintæ essentiae ad corpo-
ra humana, ad finem: ut per illam curentur omnes
morbi incurabiles, secundum iudicium modernorū
medicorum: sed qui vult profundè indagare na-
turæ principia, quæ deteximus, cum omnia ple-
nariè nequeant per ipsum attingere: ista
F 4 quippe

quippe inter entia scient & etiam rerum naturas, complexiones virtutes contra infelicitatem naturae: per ea quippe, quae in praesenti libro designamus, scies remedia procurare corpori humano subito, & quasi miraculose, ut viri evangelici reddantur habiles animo adversus labores imperfectionis. Praesens autem liber dividitur in duas partes. scilicet in proœmiū & tractatum applicationis: Prima pars haec est. Secunda autem continet magisterium applicationis, & incipit ibi magisterium in cura incommodorum. Item secunda pars dividitur in tot partes, quot sunt curae. Item subiectum huius libri est, quascunque infirmitates quantumcunque graves & desperatas curare, nisi sit ultimus terminus constitutus à Deo. Item finis quare ipsum revelamus, clarè de se manifestus est. Fili in hoc libro praesenti specificata est doctrina curationis omnium morborum à capite usque ad pedes, & reddamus librum contra intentionem nostram, ex eo quia prius diximus ipsum fieri compendiosum. Quapropter unam regulam generalem situabimus, unde possint omnes morbi à capite usque ad pedes curari, cum cura nostra quintae essentiae. Postea descendemus ad aliqua specifica, causā collationis, ut secundam doctrinam, quam de ipsis dabimus, sciat quilibet investigator veritatis de aliis practicare secundum suum modum. Sequitur ergo,

Canon primus.

Quomodo incommoda sensui evitantur, & juventus pristina restauratur, & omnes morbi à capite usque ad pedes curantur.

Magiste-

Magisterium in cura incommodorum à capite usque ad pedes sic fili condies, sed quod tu respicias cuius est qualitatis, quantitatis, & utrum sit nimis molesta vel non, tunc revertere ad nostrum librum de simplicibus medicinis, & medicinas quas inveneris appropriatas doloribus appone in nostra quinta essentia, & applica vel in potu, vel ab extra, & citò vel infra modicum tempus, erit perfectè curatus à quacunque infirmitate. *Quaestio.* Pater, quomodo cognoscam gradum infirmitatis qualitatis, cum nullus physicorum talem doctrinam posuerit in libris suis? *Solutio.* Fili mi, Recurras ad principia medicinae, & ad artem medicinae, & ad librum de regiminibus sanitatis, & ad figuram de contrariis, & ad librum urinarum & pulsuum: quos super artem medicinae composuimus. *Quaestio.* Quomodo cognoscam dictas medicinas, si libros de simplicibus medicinis habere non potero? *Responsio.* Fili, ut recurras ad libros philosophorum, quia quamvis perfectè non tractaverunt, tamen per eorum doctrinam melius operaberis, quam per te ipsum probando istam medicinam autillam: ubi si inveneris impedimenta, sic evitantur, & juvenus pristina sic restauratur, usque ad terminum à Deo nobis constitutum. Et est ut accipias quintam essentiam aquae ardentis conditionatam, per modum primi libri: infra aquam infunde quintam essentiam auri, ex hac mirabili portione potat senex mane & serò ad quantitatem seminis nucis plenae, & infra paucissimos dies ad tantam incolumitatem deveniet, ut manifestè & sensibilibiter sentiat, se ad pristinam juventutem rediisse. Tamen

F 5

men

men cautela opus est in hoc vino temperatè uti, si vero adideris quintam essentiam aeris chelidonie, sic erit magisterium fortius in operatione: utatur etiam his diebus bonis commestibilibus, & vino quod biberit, addatur quinta essentia auri & perlatum: sicut te docuit primus liber disertè, & solerter multum. Hæc est regula, quam servabit in detrimèto senectutis, & juventutis recuperatione. *Quæstio.* Pater, videtur mihi impossibile, quod senectus retrogradatur ad juventutem, quoniam si hoc esset verum, nullus principū vel tyrannorū, pervenisset in mortem: Et nullus alius utens hac medicina moriretur: quia sic Deus esset contra se ipsum, ut patet Genesis 3. *Solutio.* Fili, non dicimus de hac retrogradatione, & de illa, quæ ultra naturam evenit, sicut videmus quotidie, quod plures homines sunt quinquaginta annorum, & ratione complexionis vel alicuius corruptionis apparent secundum rei veritatem, 65. vel etiam 70 annorum, qui nondum habent 30. annos, & apparent secundum rei veritatem 50 annorum. Hinc ergo intendimus per doctrinam huius canonis succurrere, ut non senescat magis, quam per naturam posset senescere, & quod revertatur ad pristinam juventutem, si sensum & vires recuperet, & canos muret in rubrum usque in diem mortis suæ constitutæ sibi per Deum.

Canon Secundus.

Qui docet magisterium in suscitatione mortuorum, quod est unum ex secretis maximis in hoc libro.

IN hoc canone mortuos appellamus non illos qui simpliciter sunt mortui, sed illos de quorum vita ultimatè desperatur, ita quod à medicis, & à vitæ artibus sunt derelicti in caput, quod etiam sensibus non utantur: huic mortuo in tali desperatione subveniemus, ut satis citò resurgat, & loquatur & vivat, nisi sit ille ultimus terminus à Deo constitutus, & magisterium huius secreti est, ut tribuas illi quintam essentiam per se solam, & statim infra modicum tempus resurget vivus, dum in stomacho transglutians influet cordi radium vitæ naturalis caloris, & in futuro naturam ipsam videbis reparatam. Si vis fili, quod hoc in parte unius horæ vel quasi in 20. punctis horologii, ita quod à circumstantibus videatur illusio, vel miraculum evidens, habeas ab herba chelidonia, cuius flos & folia sunt in colore auri intincta, quatuor elementa extracta, per magisterium primi libri, & accipe de elemento ignis, quod est tanquam liquor olei, & affige quintæ essentiæ nostræ in quantitate unius grani tritici, & statim resurget infra modicum spatium, si sufficiens fuerit patiens ad ipsam transglutendam: deinde confortata eum cum administratione quintæ essentiæ, & scias quod perfectè curabitur, nisi dominus deus jubeat omnino mori, & dico tibi quod hoc est subtilissimum apud modernos, nec est nisi unus qui tanta sciat bona. Ipsi quidè asserunt naturam omnino devictam posse recuperari cū medicinis cōmunib. absq; nostræ quintæ essentia, impossibile magisterium. Cum verò vident hominem mori, dicunt nulla est res in natura nisi solus Deus: qui ab isto periculo istum infernum posset

posset liberare, quorum contrarium asserimus: Tu autem fili operare secundum doctrinam tibi traditam in canone isto, & facies miracula super terram.

Canon Tertius.

In quo continetur scientia in cura leproforum, ut revertantur ad sanitatem pristinam.

Quoniam iustus Deus in poenam peccati in nos influxit multos gradus infirmitatis, inter alios plaga lepræ detestabilior, & ignominiosior est humano generi, & difficilis & aliquando impossibilis cura eius, ut lepra quæ permittitur à Deo, ut lepra Giezi, & Constantini, quæ lepræ ullo ingenio humano curari possunt minimè, nisi divinâ virtute, nec nos minimè de talibus lepris loquimur, nec etiam de illa quæ venit per generationem. Nos autem loquimur de plaga lepræ quæ advenit hominibus ex humorum corruptione, vel venenorum inficientium naturam, quia huic intendimus remedium & perfectam sanitatem in hoc canone procurare, & si per multum tempus vel modicum processerit. Recipe igitur hoc arcanum quintam essentiam nostram auri, & perlarum, & ministra patienti per octo dies, dando sibi manè unam plenam nucem: Nam hæc coelestis est medicina, quæ totam corruptionem cuiusvis humoris peccantis infra modicum tempus curat: hoc quippe esse arcanum maximum & utile magisterium in hac infirmitate. Item fili, alius modus est in curatione huius morbi, ut accipias aquam factam ex fragis, quæ sunt fructus Maij multum bene redo-

nè redolentes, & affige illam nostræ quintæ essentiae unâ cum quinta essentia auri, & perlarum, quas primus liber te docuit extrahere ad plenum, in canone dissolutionis metallorum: & applica illi, & videbis mirabilia, & effectum stupendissimum. Nam si addideris harum quintam essentiam, eis faciet utique fortius. Aqua quippe eorum dissimulat leprosos, si bibatur, liniantur maculæ, potissime, si ipsam miscueris aquæ ardenti. Operare igitur fili, secundum doctrinam tibi datam in hoc canone, & noveris te omnem lepram cum suis speciebus curare perfectè.

Canon quartus.

Continet scientiam ad curam paralyse in quacunque parte corporis humani.

Paralysis est morbus difficillimus ad curandum in tantum quod iudicatur apud prudentes modernos impossibilis curationis morbus: Et magisterium huius curationis est, ut affigas nostræ quintæ essentiae herbam, quæ dicitur yva, & salviâ, & grana sinapis, & da ei in potu per novem dies, unge exterius membra, & noveris ei dare balneum calidum & humidum cum ijs herbis, & perfectè curabitur in tantum, quod videbitur ipsum morbum nunquam habuisse, & ambulabit incolumis, & membra emundabit tanquam si rem illius morbi nunquam habuisset. Item alius modus est, ut applicas quintæ essentiae, quæ humores nocivos purgant, & da patienti per modum supradictum, & scias quod perfectè curabitur.

Canon

Canon quintus.

Qui docet remedium dare consumptis in toto corpore, sed macilentis phisicis, & ethicis.

Est autem omnium illorum cura una & vera cum nostra quinta essentia. Jam enim diximus, quod naturam debilem confortat & perditam restaurat & conservat, & carnem in corpore nimis macilento & consumpto, etiam naturaliter procurat. Est autem in hoc fortius magisterium, ut extrahas ab herba chelidonie quatuor elementa per magisterium primilibræ, & accipe elementum aeris quod est in colore olei optimi, & misce cum quinta essentia, & infra modicum tempus erit virtus miraculose restituta, & ipse homo fiet pinguis supra quam credi potest. Non est præter istam rem in medicina, vel natura, quæ tantum in ijs remediis possit valere. Item si accipias carnem cancrorum fluvialium, id est, pulverem Alexandriæ, & misceas nostræ quintæ essentiæ, idem facit. Et nota fili, quod hæc est ultima cura, à qua in quocunque genere & specie febrium in tantum, quod si pulvis eorum detur in esu post signa digestionis cognita, perfectè curat patientem, à quacunque febre, & hoc arcanum à malis & iniquis est custodiendum.

Canon

Canon sextus.

Docet curam perfectam dæmoniacorum, melancholicorum, & omnium morborum radicorum.

Certa experientia docet nos quod omnes melancholici occupantur in horribilibus cogitationibus, nam humor melancholicus ortum habet à splene cum conturbatione intellectus, dormiendo horribilia phantasmata fabricat: vigilando horribilia cogitat. Aliquando autem humor est nimis malitiosus & generat epilepsiam vel apoplexiam. Cum talibus etiam infirmitatibus dæmones frequenter miscentur, in tantum, quod infirmitas mixta cum dæmone torquet patientem. Aliquando autem etiam sunt stulti, & secum loquuntur, & videntur cum aliis hominibus loqui, quasi disputarent, & tamen non, nisi secum disputant, & etiam tales in desperationem veniunt, & seiplos occidunt, cura vero istorum talis est: ut utantur nostra quinta essentia, vel quod in ipsa mutantur istæ medicinæ, scilicet, fumiteræ, centaurea major, epithimus, thymus, lapis lazuli, elleborus niger, & dimitte stare in nostra quinta essentia per tres horas, & da ei in potu bis in die, semel in nocte, & unge ab extra totum corpus, & maxime in regione splenis: Ista quippe medicina cerebrum mundificat melancholiam purgat, & lætum reddit patientem & perfectè sanum in decem diebus, si istam medicinam continuaverit. *Questio.* Pater, quomodo fieri potest quod dæmones per medicinam possint à corporib. ejci, quando non habeant cor-

corpora, in quibus possint recipere impressiones medicinarum, cum omnis potentia circa proprium obiectum operetur? *Solutio.* Multe rationes possunt assignari in solutione huius questionis, tam ex rextibus sacrae scripturae, quam ratione necessaria, daemones fugari per virtutem medicinarum sensualium: Ideo dico tibi rationem sacrae scripturae ad solutionem questionis. Fili, Scriptura sacra in libro Tobiae demonstrat daemones per medicinas & virtutes sensualium rerum, in modo honesto, & sancto, hoc est, in jecorum suffumigatione & sacrificio. Nam in eodem libro capit. dicitur, quod posuit Tobias partem jecorum super carbones, & fumus illius effugavit omne demoniorum genus: Ecce patet solutio questionis per sacram scripturam: hoc autem potes credere: sed si vis, fili, intelligere, quomodo haec questio solvatur per rationem naturalem: Accipias ista principia, Causa effectus, iustitia, unde facio istam rationem. Omnis causa remota removeretur eius effectus. Item iustitia est id, cuius ratione redditur unicuique quod suum est: Ex prima fili quaest. talem rationem fundamus: Daemones junguntur ad corpora humana propter malam dispositionem humoris corrupti, aut infecti, aut melancholici: qui malas figuras, nigras, & horribiles format in phantasia, & intellectum conturbat: Daemones autem has formas habent in consuetudinem accipere & communiter habitare in locis obscuris, & solitariis: quidam per quintae essentiae virtutem, & aliarum medicinarum a corpore talis humor expellitur, qui est causa, quare daemones ad tale corpus deveniunt.

tunc

tunc temporis daemones simul cum humore evanescent: Alia vero ratio talis est, sicut potestas Dei potuit & potest elementorum qualitates facere in aethere, post diem iudicii, sine propriis subiectis earum essentialibus ad vindictam suae divinae iustitiae: sic potest daemones facere pati sub actione rerum sensualium, ut veritas suae potestatis, quae cum iustitia convertitur, habeat subiectum, in quo possit uti suo actu secundum quantitatem suae culpae: alias enim aequalitas veritatis esset destructa propter defectum liberi arbitrii, ratione cuius Deus non haberet potestatem utendi secundum dispositionem suarum dignitatum in creaturis, quod est impossibile: Est verum igitur quod Deus habet liberum arbitrium, ut utatur secundum dispositionem suarum dignitatum in principis creatis, & reddat poenam secundum qualitatem culpae, & meritum, & gloriam secundum suum modum. Non est ergo dubitandum quomodo Deus ad vindictam suae divinae iustitiae submittit daemones actioni rerum sensualium: Ista fili solutio questionis prolatur post actiones nigromantiae Salomonis: cum qua daemones coguntur ad faciendum bonum, & opera bona, aut mala, virtute verborum, lapidum, & plantarum. Patet ergo qualiter daemones actioni rerum submittuntur sensualium. Item fili hoc clare potest intelligi per actionem ignis avari, quo torquentur animae damnatae, & ipsimet daemones ad multiplicationem suae poenae, quamvis sua substantia non sit ex quatuor elementis composita, tamen ut sua poena magis multiplicetur, sentiunt eius poenam iussu divinae iustitiae. Nam qui contra infinitam sub-

G

stan-

stantiam peccat. infinite peccat: oportet igitur poenam eius esse infinitam, ut pariatur quomodocumque possit magis poenam: sed præter divinam visionem nulla potest ei dare maior poena, quam quando submittatur actioni & virtuti rerum sensibilium: & per hoc fili extat revelatum, qualiter medicinae sensuales actiones habent ad daemones fugandum, à quocumque corpore. Ut ergo fili ista supradicta medicina, & curabis quoscumque daemones, apopleticos, melancholicos, & potissime si medicinis dictis addideris herbam, quæ dicitur ypericon, quæ alias dicitur fuga demonum, seu perforata, nam seminatio seminis fugat omnem daemone à proprietate.

Canon septimus

Qui docet curam contra illos, qui timorem habent, & contra debilitatem post infirmitatem relictam, & ad recuperationem audacie & fortitudinis plus quam per naturam fieri possit.

Fili, non dicemus tibi in vanum, quod nec intellectus humanus possit capere, nec lingua narrare miraculosas virtutes, quas Deus posuit in quinta essentia vini, & omnium rerum. Et inter omnes quintas essentias ad hoc præcisè valent quintæ essentia herbarum poenonæ, angelicæ, croci, perlarum, & auri. Si vero omnium istorum quintas essentias misces cum quinta essentia vini, & dederis in potu, subito & quasi miraculosè homo, qui dictis torquetur infirmitatibus, timorem amittit, & debilitatem: & fortitudinem recuperat exteriorè, & interiorem, in tantum, quod mortem contemnet, nec timebit quicquam, & supra

modum

modum efficietur audax & fortis viribus. Nam in tantum vires sibi augmentantur, quod esset incredibile, nisi per experimentum appareat effectus: Est autem fili cautela adhibenda, ne tale secretum veniat in manus tyrannorum, nisi cum fuerit necesse, ut prælientur contra paganos, tu adhibeas eis & hominibus armorum, in quantitate unius semi nucis plenæ, & facient mirabilia in prælio. Nam dicimus tibi quod subito augebunt vires, & audaciam, sicut fulgur comburit intima corporis absque læsione cutis.

Canon Octavus.

In quo continetur scientia ad curandum illos, qui sunt infecti veneno, potu, vel quavis alio modo.

Plagam veneni fili oportet te cognoscere, ad ipsam curandam: quia multis modis nostris corporibus contingit, sicut ex morfu scorpionum, tinea, viperæ, lactani, canis rabidi, vel alterius rei venenosæ. Item contingit etiam esu & tactu illarum rerum, quibus citò adhibenda est cura, ne pereant. Sume igitur fili, quintam essentiam vini, & quintas essentias auri, & croci, poenonæ, angelicæ, ruiæ, & raphani, & da ipsam in potu patiēti, & citò curabitur. Itē fili ut fortius sit antidotum, misce quintas essentias istarum rerum: sed diptami rubei & scopæ regie, quæ præ omnibus rebus, quæ repugnant veneno, timent principatum boli armeni, gentianæ, cornu unicornis, si potest haberi, vel ipsas ponas in nostra quinta essentia, & dimitte stare per tres horas, & postea da patienti, & citò curatus erit, & hoc in potu: & unge ab extra locum infectum, &

etiam totum corpus, & videbis mirabilem effectum
in cura venenorum.

Canon Nonus.

Qui te docet curam contra humores infectos corporis nostri, & contra calefactiones, pruriginis, ac pediculos.

Fomentum generationis pediculorum & pruriginum, & calefactionum in humano corpore est humorum corruptio, & infectio, & putrefactio: homo enim, qui istas infirmitates habet, inquietatur, & est anxius, & non cessat se scalpere, & in nulla re placitum sumit. Ideoque fili, nulla res est in mundo, quæ potius hanc infirmitatem curat, quam illa quæ corpus conservat à putrefactione quacunque, & humores corruptos consumit: & ideo cum nostra quinta essentia, si dederis eam in potu & unxeris totum corpus ab extra per paucos dies, erit perfectè curatus, & potissime, si unguento permisceas illi argentum vivum vulgi, & potandum misce. Est autem notandum, quod pediculorum infirmitas quandoque est impossibilis ad curandum, ut quando ratione peccati alicui personæ à Deo infligitur talis morbus, ut habetur Act. 5. de Herode, quem percussit angelus, quia non dedit honorem Deo, & consumptus à vermibus expiravit. Item quidam Romanus Imperator à nullo remedio medicorum potuit liberari à pediculis, & consumptus ab eis expiravit. Non autem de tali cura, sed de illa, quæ secundum naturam evenit, intellige canonem. *Questio.* Pater, quomodo cognoscam, quæ sit infirmitas naturalis, & quæ

mittitur à divino iudicio? *Solutio.* Fili, potes perfectè cognoscere cum quintam essentiam sibi administraveris cum rebus competentibus, & senserit remedium, tunc perfectè prognosticare potes, ipsum ad mortem esse sine fallacia, quoniam impossibile est, si morbus eveniat à natura quod non cum administratione quintæ essentiæ sentiat perfectam meliorationem.

Canon Decimus.

Qui te docet habere remedia contra spasmos sive febrem quartanam.

A pud universum orbem iste medicus reputatur maximus esse inter alios: qui infra paucos dies sciverit curare quartanam, quoniam infirmitas est magnæ prolixitatis, & de natura certè nullus est medicus, qui cum honore exeat de cura illius. Si igitur fili hanc infirmitatem curare volueris infra tres vel quatuor dies, da patienti in potu nostram quintam essentiam, & unge super regionem splenis, & erit perfectè curatus. Item si ut fortius operetur adde illi, quæ melancholiam purgant, quæ posuimus supra in cura demoniacorum, & administra patienti: & fortius operabitur, si addideris ei savinam: quæ est arbor, quæ nascitur circa rivos: quia proprium respectum habet ad hanc febrem in tantum, quod sic de succo illius instillaveris duas vel tres guttas succi, dico calidè mittatur in ore infirmi, vel in aure tollit typum illius.

Canon Undecimus.

Qui docet curam perfectæ tertianæ.

Tertianæ febris, quædam vera, quædam non vera: in cognitione autem harum febrium quære doctorem, quam posuimus in prædictis libris nostris, sed in cura illarum, quavis sit differens apud modernos medicos, effectus tamen hic cum una medicina generali remedium adhibere intendimus, contra veram tertianam, quæ est cholera pura, hanc adhibe curam: Accipias Reubarbarum ad quantitatem ponderum duorum denariorum, & adhibe nostræ quintæ essentia, cum uno pondere unius denarii scammonia puræ, & dimitte stare per tres horas, & da patienti ad quantitatem unius nucis plenæ per continuationem trium dierum, & erit perfectè curatus quilibet habens istam febrem: & quia in febre tertiana non vera misceatur phlegma, adhibe huic medicina turbich sive polipodii, & da patienti, & curabitur perfectè sine falso, si morbus fuerit a natura missus, hoc est, quod non sit missus manu divinâ propter aliquod delictum.

Canon Duodecimus.

Qui te docet curam in quotidianis febribus.

Febbris quotidiana generatur ex corruptione phlegmatis, & est differentia eius: & ideo quædam est vera, quædam non vera: vera quippe causatur ex phlegmate naturali: non vera autem causatur ex phlegmate non naturali: cum quo corrumpitur si-
milis aliquis alius humor. Quæcunque igitur sit fe-
bris

bris ista perfectè curatur cum nostra quinta essentia per se solam, si dederis in potu per spatium trium dierum: si verò addideris res, quæ phlegma purgant, quas supra in primo libro invenies, erit mirabilis effectus. Item si addideris huic quintæ essentia per se herbam quæ mercurialis dicitur, erit medicina fortius operitiva, vel operans: Experimentum enim est: quod si de succo illius sumas, & instillaveris tres guttas in narem dexteram, vel aurem patientis, tollit typum quotidianæ: hoc autem faciet, si cum medicinis phlegma purgantibus, addideris nostræ quintæ essentia.

Canon Decimus tertius.

In quo continetur scientia ad curandum omnes continuas febres.

Flli, febris continua multiplex est, quædam fit ex sanguine, & ista dividitur in partes duas, quædam enim fit ex multitudine, & quædam ex corruptione illius: Item quædam fit ex cholera, & ista dividitur in alias duas: Quia quædam est quæ fit circa regionem cordis, alia fit in cerebro: Ista quæ fit in cerebro, dividitur in duas, quia quædam à parte ante, & quædam à parte retrò. Itè quædam fit ex phlegmate, & ista dividitur in tres partes, scilicet in minorem, mediam, & maiorem. Primæ verò febres sanguinis una dicitur synocus, alia dicitur synoca. Item febrili cholerae una dicitur caupon, alia dicitur phrenesis: alia quæ fit à parte retrò dicitur lithargia. Item alia febres phlegmatis, eis dicuntur enutuli: In febribus autem sanguinis oportet phlebotomiam precede-

Et postea ut applies illi quintam essentiam cum quinta essentia cancrorum fluvialium, & canphora, vel ut misceas ista cum nostra quinta essentia, & des infirmo, ut exhalet febris & inflammatio. Item febris cholericæ applica nostram quintam essentiam, cum rebus quæ refrigerant tam in potu, quam ab extra liniendo, & etiam cancris fluviales, & cum eis simul addes etiam & canphoram. Item febris phlegmaticæ applica nostram quintam essentiam cum rebus, quæ purgant phlegma: quas eliges de tabula primi libri: sed in febre quæ fit ex parte retro capitis competit illinitio nostræ quintæ essentiae mixtæ cum rebus calidis, & in potu dentur refrigerativa. Item si omnibus antedictis misceas quintam essentiam sanguinis humani, extractam per doctrinam canonis primi libri, qui incipit, Non prætermittam etiam effectus miraculosos &c. facies in cura istarum febrium, & ista tibi sufficiunt.

Canon Decimus quartus,

In quo continetur scientia contra febres pestilentiales, quibus nullus medicorum scit remedium adhibere utile præter unum, ex eo, quod ignorant naturam.

IN pestilentialibus febribus nullus modernorum medicorum scivit remedium adhibere utile, præter unum, ex eo, quod ignorant naturam earum: Tu igitur fili cum Christi adiutorio adhibe patienti nostram quintam essentiam per se solam, ad quantitatem unius seminucis plenæ, & perfectè curabitur. Si autem fili volueris fortiolem facere medicinam, pone

pone in nostra quinta essentia quintam essentiam gentianæ, diptami rubei, chariofilatæ, boli armeni, castorei, & scopæ regię, & rutæ sylvestris, & de ista medicina mirabili da patiēti, & cū gustaverit de ista medicina mirabili, radius vitæ ascendet ad cor: qui aërem infectum expellet. Unde fili dicimus tibi in veritate, quod postquam gustaverit, securus erit, & non periclitabitur ex ista febre, si infra diem naturalem continuò succurreris infirmo.

Canon Decimus quintus.

In quo continetur scientia in vera cura spasmi.

Spasmus est multiplex, quidam est ex repletionē, & ex inanitione. Alius supervenit vulneribus, qualiscumque sit, mortalis est: huic ergo succurrendum cum potu, ut illinitio nostræ quintæ essentiae per res humidas, quas sumas de tabulis primi libri. Item summa cura est in hac infirmitate provocare febrē: quam sic provocabis: sumas herbam quæ dicitur flammula, & misce cum nostra quinta essentia, & mitte stare per tres horas, & unge, & frica fortiter arterias & spinam dorsi, & cooperi multum benè cū pannis, & statim veniet sibi febris, postquam venerit ei febris, spasmus curatur. Tunc labora ad curandum eam, cum carnibus cancrorum fluvialium mixtis nostræ quintæ essentiae, dando infirmo in potu, & ungendo corpus ab extra: Et si præcedens spasmus fuerit ex inanitione, comedat infirmus: si verò ex nimia repletionē da sibi dictam: si autem fuerit superveniens vulnere, conforta vulnus ferro ignito prius, postea cum putrefaciētibus omnibus istis mixtis, cum nostra quinta essentia.

Canon Decimus sextus.

In quo continetur scientia, qualiter administrari debeant medicina laxativa, & quomodo possit curari schiatica, podagra, & omne genus guttae.

AB origine orbis universa philosophantium multitudo indagare nō destitit modum administrationis medicinarum laxativarum: primò, ut non interficiant: secundò, ut non faciant virtutis casum: tertio, ut sine periculo agant in partibus remotis, & à partibus illis humores abducant corruptos: Tempera igitur fili mi dictas medicinas cum nostra quinta essentia, & non poteris in cura tua errare. Jam tibi sæpius diximus, quod antequam administraveris quintam essentiam proportionatam huic dolori, vel illi, quod dimittas stare medicinas quæ habent aspectum ad illum, prius per tres horas in illa postea administrantur patienti. *Quæstio.* Pater, quare præcipis laxativam cum quinta essentia administrari, cum omnis virtus rei cuiuscunque in centuplo augmentetur ab ipsa quinta essentia, quam sine illa, & si hoc est, recum nulla medicina tribuitur alicui sine periculo mortis? *Solutio.* Fili præcipimus tibi laxativas medicinas administrare cum nostra quinta essentia ad hunc finem: ut fortius & melius materia peccans à corpore extrahatur, & ut non impendantur tantæ expensæ. Item ad hoc quod dicis virtutem centuplare, quod applicari non possunt sine corporis periculo, dicimus quod non est necesse, ut administres in tanta quantitate, sicut administratur ante applicationem

tionem quintæ essentiae: Exemplum: Si de aliqua medicina laxativa administretur in quantitate unius drachmæ, administratur de quinta essentia laxativa pondus unius harenæ: vel si administratur de medicina pondus unius uncis, detur de quinta essentia laxativa pondus unius drachmæ, & sic de aliis ponderibus laxativarum medicinarum secundum suum modum, & sic potest nostra quinta essentia administrari sine damno & periculo: In cura autem unius guttæ Deus summæ bonitatis creavit nostram quintam essentiam, & quintam essentiam sanguinis humani: quælibet enim per se & ambæ simul curant omnem guttam, si dederis in potu & unxeris locum patientem: si autem vis ut fortius operetur, adde istis quintis essentis quintam essentiam ebulli, vel ipsum ebullum mixtum cum dictis quintis essentis, & post tres horas applica in potu, & unge ab extra, & in modicum tempus curabitur perfecte: Nam herba ista à tota proprietate curat omnem guttam, si costâ cum vino supponatur loco patienti sic calida, & in modicum tempus vel dies curat ipsum patientem.

Canon Decimus septimus.

Qui docet, qualiter te debes habere in omnibus operibus chirurgia secundum quod fuerit possibile vulnera reparare.

Fili sumus de intentione hic in summa una brevitate tibi doctrinam generalem in cura chirurgiæ.

giz: noceat, qualiter possint curari cum nostra quinta essentia. Fili, caput multotiens percutitur cum ferro, unde oportet quod Chirurgicus quærat subtiliter cum ferro suo & cum digito, si est aliquod os submotum, ut possit confestim trahi, trahatur statim ad locum suum: & si aliquod manet fixum, cum carne tantum est fractum, tunc ponatur sibi per tres dies ovi vitellum cum oleo rosaceo, donec caro putrescat, & elevetur, vel evellatur, tunc curetur cum quinta essentia consolidativa, & cum illa quæ facit carnem crescere, si autem ictus sit talis, quod cutis non frangatur, tamen os fractum fuerit a parte intus, quod potest cognosci per dolorem capitis ingentissimum & nauseam, aperiatur ad modum crucis & evellatur os statim, si potest evelli: si non, ponatur aliquod putrefactivum, donec caro evellatur per putrefactionem, & os exeat: si verò os capitis fuerit fissum, ponatur de quinta essentia consolidativa: quæ infra quinque dies perfecte consolidabit os: si verò dura mater fuerit scissa, mittatur de dicta quinta essentia: quæ est ingentissimæ consolidationis, & potest cognosci scissio duræ matris per pustulas in labris, & statim, quia si detur ei palea ad scindendum cum dentibus non potest præ magno dolore. Item quia habet faciem plumbeam. Si verò pia mater scissa fuerit, vel quovis alio modo lesa, taliter quod sequatur in ipsa continuitatis solutio, quod potest cognosci per nauseam frequentem, dolorem ingentissimum, & corrusionem lampadum, & tonitruorum, quod sciri potest per indicium patientis, & per plumbitatem, & oculorum turbationem, fiat illi curatio

ratio cum eadem quinta essentia consolidativa, quæ præ oculis demonstrabit consolidationem. Deinde curatur vulnus cum quinta essentia, quæ facit carnem crescere. Item si in aliis membris fiat percussio ab ense, & scindatur caro, venæ, nervi, & os, succurratur sibi prius cum igne, terbentina & oleo cum vini quinta essentia mixtis, & retineatur sanguis. Deinde si fuerit os taliter submotum quod incontinenti posset extrahere, extrahatur: deinde ponatur sibi stappa cum albuminibus ovorum mixtis cum modica nostra quinta essentia: deinde secunda cura videatur, si est aliquod os, & si in continenti poterit expelli, expellatur, si non, ponatur sibi stappa balneata in aqua, cui admisceatur vinum modicum quintæ essentia, & postea cum vitello ovi jam dicto intromittatur, donec possit os extrahi: postea vulnus curetur, sicut de aliis dictum est. Aliquando verò fili sit in corpore ictus aliquis cum sagitta, vel cum telo, vel cum lancea armorum, taliter quod vadit profundè nimis & os strictum est, si talis ictus fuerit in cerebro non potest curari, nisi cum miraculo divino, si verò non tetigerit cranium cum cerebro, curetur talis ictus sicut de aliis diximus: si autem fuerit in pectore, vel inter scapulas, & tangat membra specialia, ponenda est solum quinta essentia quæ sanguinem restringit, postea curetur cū galla involuta in quinta essentia consolidativa, & quinta essentia, quæ carnem nasci facit: si autem ictus fuerit in aliis partibus corporis, statim succurratur cum terbentina calida, mixta cum oleo & quinta essentia: deinde ponantur sibi prædictæ stappæ, & curetur, sicut in aliis dictum est.

est. Nota fili unam regulam generalem: Omne vulnus noviter factum in quacunque parte corporis, præterquam in capite, & vultu, si fuerit profundum, præterquam in naso est cum filo suendum. Item omne os fractum cum percussione à petra est extrahendum. Si verò percussio non fuerit à petra non est evellendum: imò est sibi ponendum cataplasma, & per os sibi tribuatur in potu dicta quinta essentia, & infra modicum tempus erit perfectè sanus: Item si ex percussione viscera fracta & rupta fuerint, ponatur interius omne quod ingreditur per vim, & transeat ultra vulnus ex utraque parte per duos digitos: deinde cum filo serico & acu subtilissima suatur: deinde mittatur intus, & super superficiè viscerum rupti, unde sutum est, ponatur de quinta essentia consolidativa: deinde pars exterior suatur, & similiter ponatur de quinta essentia consolidativa, & curetur, sicut de aliis dictum est.

Canon Decimus octavus.

Ad remouendum cicatrices vulnorum sanatorum, aut aliorum signorum.

Item fili, si ex percussione remanserit signum magnum, sicut multoties contingit in facie & in aliis partibus, cum hoc oleo poteris illud signum removere, non quod omnino, sed quod non videatur adeo magnum, & appareat modicum. Recipe mastice uncias quatuor, testarum Malo granatorum dulcium uncias duas, croci unciam unam, capparis drachmata duo, carpobalsami uncias duas, terbentine unciam unam, olei olivarum antiquissimi unciam unam, pul-

pulverisa pulverisanda, & scribra & impasta cum terbentina, & carpobalsamo, & pone ad distillandum ad alembicum vitri simul cum oleo ad ignem lentum, & collige illud quod distillaverit in receptorio, & postea cooperi cum aludel, & pone receptorium in fimo, vel in vinatia vini per quatuor dies, postea extrahe, & utere illo, ut fit cum balsamo in signis jam dictis: Nam illud pro balsamo vendi ad omnem probationem potest. Item fili mi, in apostematibus quibuscunque utere quinta essentia purificativa & sedativa dolorum, & mundificativa, & illa quæ carnem nasci facit & cutem. Item fistula, cancer, plaga, facer ignis, curentur prius cum quinta essentia corrosiva: postea cum mundificativa: Ultimò cum illa quæ nasci facit carnem: Et ista est regula generalis in cura chirurgiæ: Ista fili sufficiunt hæc de hac materia causâ brevitat.

FINIS SECVNDÆ distinctionis.

